

A BUDAI VÁR A LÁNCZHÍD ÜZÖLŐPEIVEL. — Barabás Miklós vízfestménye után.

a megrendelő túlnyomó része azt kívánja tőle, hogy nagy vásznakat fessen tele, az egyéni hiúságnak minden megengedhető módon hizelegjen s modorában az osztrák és német festők eljárásához simúljon. Vagyis hogy édeskés, tetszelgő és cziczomás arcképeket készítsen. Barabás egy ideig ellenáll ennek a követelésnek; a negyvenes években s az ötvenesek elején még néhány erősen jellegzetes hasonmást kapunk tőle; de a mint a megélhetés gondjai követelőbbé lépnek föl, mind nagyobb és nagyobb engedelményeket tesz arcképeiben, kora izlésének. Most már táj- és genréképeket is csak elvétve fest, pedig megmutatta, hogy mindkét műfajban jelentős műveket nyújthatott volna. Az erősebb művészi ambícióknak lassanként háttérbe kell szorúlnok. Keresett, népszerű és ünnepelt festővé válik, de azt hiszem, merészebb szárnyalású fiatalokoi műveit ugyanekkor a mappájába rejti, hogy a régi kedves emlékek nyomása alól szabadulhasson.

Műveiben a régi Barabás később csak akkor nyilatkozik meg, ha önmagának vagy művésztársainak dolgozhatik. A szabadságharc hőseiről még a legizgalmasabb pillanatokban erőteljes és jellegzetes vázlatokat készít, s egy-egy népies alakot vagy érdekesebb hazai tájat néhány vonással még később is erős jellemzéssel vet a papírra, de a közönség számára készített művei a felfogás eredetiségét már ritkábban mutatják. A mint népszerűsége emelkedik és divattá lesz, hogy minden valamire való ember Barabás által festesse magát: már kevesebb ideje jut arra, hogy mintának karakterébe elmélyedhessen s azokon a szigorúan egyéni vonásokon kiemelhesse.

A modern arcképfestéshez szokott néző a Barabás-kiállítás egyik-másik arcképe előtt közönyösen halad el, s a Képzőművészeti Társulatnak mégis köszönettel tartozunk a tárlat rendezéséért, nemcsak azért, mert Barabás Miklóst ezúttal ismerjük meg először egész valójában, hanem és főleg azért is, mert ez a kiállítás Magyarország több mint félszázados történetét foglalja magában. Az a képsorozat, mely a képzőművészeti csarnok termeiben szemünk elé tárul, végtelenül gazdag és változatos. Megtaláljuk abban közéletünk minden nevezetességét: a politikai, társadalmi, irodalmi és művészeti téren föltűnt hazai nevezetességeket csaknem kivétel nélkül. Elmondhatjuk, hogy Barabás hosszú életpályája alatt egész képtárat festett össze Magyarország kitünőségei-

ből és ezt a képtárat egész teljességében megtekinteni most nyílik először alkalmunk.

És láthatjuk a kiállításban azokat a kisebb és nagyobb tanulmányokat is, melyekkel Barabás a negyvenes évek elején mintegy megteremtette az azóta oly kitűnő polczra emelkedett magyar életképet. A *zigány-család*, a *Vásárra menő oldhok* gondos megfigyelés eredményei s előfutárai a *Nász megérkezése*-nek, melyet méltán nevezhetünk az első jelentékenyebb magyar genré-képnek. Igaz ugyan, hogy Barabás mindezek a képeken — a kor izléséhez híven — megfigyelt, idealizálva mutatja be a népeletet: de azért mégis az ő alakjai az első igazán magyar alakok festészetünkben s az élet, melyet ábrázol, nem fictio, hanem a valóság megmesésített visszatükrözése. Mostani genré-festőink már másképen látják a magyar népet; de ne feledjük, hogy a *Nász megérkezése* és a *Síralomház* közé évtizedek esnek, s a festészetben ez alatt az idő alatt tette meg nagy hódításait a naturalizmus.

Barabás, a mindent ünnepi díszben látó régi iskola híve, mindig idegenkedett ettől az áramlattól. Ő folyvást az idealizmus szolgálatában állott, mindenesetre meggyőződésből, de bizonyos fokig *haldéből* is, mert ha pályája kezdetén nem él benne ez az idealizmus, az akkori sanyarú viszonyok között, igen könnyen félre dobja az esetet, és keres magának más életpályát, mely nem terem ugyan babérokat, de megszabadítja őt sok áldástalan küzdelemtől.

Barabás műveinek kiállítása egy darab műveltségtörténet. Megvannak benne a főlemelő és lehangoló tanúságok, a szerint, a minő szemmel nézi az ember. A művészlélek töprenghet felette eleget; a nagyközönség pedig legokosabban teszi, ha összehasonlításokba nem bocsátkozik, hanem a művészt saját korának keretében itéli meg s nem feleli el mindenekelett, hogy Barabás akkor lépett a művészi pályára, midőn esetet és vésőt forgatni valóságos morális vakmerőség volt Magyarországon. Ha a hazai viszonyokat ismerjük: Barabás Miklós képességének, kitartásának és bámulatos munkakedvének csak a legnagyobb elismeréssel adózhatunk.

Szana Tamás.

Barabás műveinek kiállításából bemutatunk néhány arcképet, melyek félszázaddal ezelőtt készültek s mind megannyi kitünőséget ábrázolnak. Feltűnő az arcképeken a hűség és jellemzetességre való törekvés mellett az öltö-

zetekre és környezetre fordított nagy gond, az alakok ügyes elhelyezése és minden legkisebb részletnek aprólékos kidolgozása. De viszont nem hiányzik róluk a Barabás esetjét annyira jellemző eszményítés sem.

Igen érdekesek az arcképek közt gróf Batthyány Lajosné — Zichy Antónia grófnő és gróf Károlyi Györgyné — Zichy Karolina grófnő képmásai, mindkettő gazdag díszmagyar öltözetben, nyugodt, méltóságos tartásban. A férfiarcképek közül daliás szépségű gróf Andrassy Károlynak, gróf Andrassy Gyula, a nagy emlékü volt külügyminiszterünk atyjának 1847-ben készített arcképe, díszmagyar ruhában. Nagyon elütő ettől gróf Nádasdy Lipót, volt komáromi főispán arcképe, mely a jeles hazafit 1850-ben mint foglyot tünteti föl egyszerű háziöltözetben s az Új-épületnek egyik vasrácsos ablakú börtönoszobájában. Ezekhez sorozzuk a szabadságharc két különböző szerepű hőseit, báró Perényi Zsigmond, volt főrendiházi elnöknek, és Bem tábornoknak egykorú arcképeit. Szintén ez időtájról való az a két másik férfiarckép, melyek egyike Clark Ádámot, a Lánchíd építőjét, másika Clark Tierney Vilmost, a Lánchíd tervezőjét ábrázolja, amahoz az építkezéshez való állványokat és gépeket, emelhez pedig a már kész lánchidnak hosszanti képét alkalmazván háttérül. Végre egy képünk a budai várat mutatja a Lánchíd építésének megkezdésekor, midőn a munkálatokhoz kellő ezülopök már ott állnak a Duna medrében.

APRÓ ELÉGIÁK.

I.

Ne hidd, hogy tán a régi álom
Nem támad újra fel soha,
Sokáig az lesz még a lelked.
Haragos, sujtó ostora!

Föl-fölkeres még csöndes éjjel,
S mikor hiszed, hogy rég halott, —
Hangokat hallasz: megszólalnak
Az elfelejtett, bús dalok!

II.

Szeretsz! azt mondd, s nincs más vágyad,
Csak egy: hogy az enyém lehess,
Szüntelen unszolsz: egyesüljünk!
Mondjam ki ezt a szót: kövess!

Legyen! De ára van szavamnak:
Szegény léssz, mint a lilium!
S fehér maradsz-é, ha eső ér —
Te asszony! hervatag szírom!?

III.

Mikor egy régi, forrt seb mellett
Ujabb seb támad hirtelen,
Föltépi azt is, s egybeolvad
Az új, s a régi győtrelem.

Melyik fáj jobban? nem kutatjuk,
Egygyé lesz két nagy fájdalom,
S ha elzokogjuk, — régi hangok
Rezegnek át az új dalon!

Erdélyi Zoltán.

AZ ÜNNEPELT.

Elbeszélés.

Irtá Vértesi Arnold.

Etelvárott díszes ünnepélyhez készültek. A becsületes polgári munka megtalálta jutalmát, irták az etelvári lapok. Ő Felsője a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki Parázs Benőt, a kereskedelmi és iparkamara elnökét.

Tisztelői olyan gazdag és tekintélyes férfiúnak hogyne lettek volna nagy számmal tisztelői? gondoskodtak róla, hogy a rendjel átadása megfelelő ünnepélyességgel történjék. A kamara rendkívüli ülést tart, melyre meghívták a hatóságokat s a város előkelőit. A főispán ékes beszéddel fogja átnyújtani a

rendjelt. Este díszlakoma. A főispán itt is jelen lesz.

Az ünnepelt eleinte szerénykedett. Nem szereti ő az efféle zajos ovációit. Ő olyan csöndes, félrehúzódó ember, a munka, nem a szó embere. A helyi lapok tudósítóinak is vonakodik életrajzi adatokat adni, pedig már egy hét óta mindennap nyagatják érte.

— Minek az, kérem? Fölösleges az, kérem. Nem vagyok én olyan híres ember. Ne is tessék azzal fáradni. Ugyan mi volna följegyzésre érdemes ilyen egyszerű kereskedő életében?

De a hírlapíró ifjak nem hagyják békében. Azok tudni akarják, hol született, mikor született, hol járt iskolába, hol volt alkalmazva? Ismerni akarják életének minden apró körülményét. Hiába tiltakozik Parázs Benő úr, hogy minek az.

Kedvetlenül, vonakodva felel, csak épen hogy lerázza őket magáról. Megmondja, mikor jött Etelvárra, mikor kezdte itt ezt a terménykereskedést, eleinte csak kicsiben, aztán fokozatosan nagyobbban, aztán alapította ezt a gőzmalomot, mely ma oly nagy és virágzó. Szerencséje volt vállalataiban. Ennyi az egész.

De az etelvári hírlapíróknak az nem elég. Fürkészik a multját. Hát azelőtt? Hol volt, mit csinált azelőtt?

Senki sem tud nekik fölvilágosítással szolgálni. Parázs Benőnek legjobb ismerősei sem tudnak arról semmit s szinte meglepetésre ébrednek most:

— Ejnye ni bizony, Benő soha sem szólt arról.

Különös, hogy soha sem szólt. Eddig nem csodálkoztak rajta, hiszen olyan zárkózott ember, a ki nem igen szeret a maga dolgairól beszélni; de most, a mint egy embernek föl-tűnt ez, utána indul a többi is.

— Nem ártana megtudni mégis, hogy tulajdonkép honnan került, hogy került ide? — vélték az etelvári bennszülöttek.

Kanta, a nagy vasárús cég főnöke, ki a kamarai elnökségért vetélkedett már régóta s kinek még most sem volt Ferencz-József rendjele, — ámbár eleget járt utána, — valami affélel ejtett el, hogy messze földről jött embernek ki tudja, nincse-e valami takargatni valója?

Biztatgatta is a hírlapíró ifjakat:

— A sajtó hivatása mindent kipuhatolni.

A gőzmalomban már boszankodott a könyvelő a sok kérdézősködés miatt:

— Kérem, ne tessék már annyit zaklatni bennünket.

Sőt panaszkodott is a kamarai elnök úrnak:

— Nem tudom, mit akarnak azok a katuskák?

Parázs Benő úr összehúzta homlokát.

— Nem tudom, — mormogta fogai közt.

A könyvelő észrevette, hogy az elnök urat ingerli ez a konokság. Hát miért is szükséges az etelvári ujságíróknak tudni, hogy hol töltötte Parázs Benő úr fiatal éveit s mivel foglalkozott, mielőtt ide jött Etelvárra? Talán vizsgáló bírák lettek? Vagy mi?

De a könyvelő úrnak erre a kifakadására nem bölintott helyeslőn Parázs Benő úr, mint a hogy várta a derék könyvelő, hanem még jobban összerángolta homlokát s szinte haragra lobbanva szólt oda a bámuló emberhez:

— Nincs semmi titkom. Tessék megjegyezni magának.

A könyvelő nem érti, miért lobbant olyan haragra az elnök úr. Hiszen ő nem feszegette, van-e titka az elnök úrnak, vagy nincse? Sőt épen azokat szidta, a kik feszegetik.

De nem szól semmit. Már megszokta, hogy Parázs Benő úr ilyen mogorva természetű. Igazán némely embernek hiába ad az isten akár-

milyen szerencsét. Bezzeg más tudna élni vele, volna dinom-dánom, vig élet; de Parázs úr csak bújkál az emberek elől s ott ül komoran, egymagában az íróasztala mellett és számol, vagy mit csinál.

Még a gratuláló urak elől is bezárkózik. A könyvelő nem tudja, beereszse-e a főkapitányt? De azt talán mégis be kell ereszteni.

— Méltóztassék.

Parázs Benő az asztalára könyökölve találták. Nagyon el lehetett merülve gondolatokba, mert egészen megrezent az ajtó nyílására s a rendőrtanácsos harsogó hangjára.

— No, no, ne tessék megijedni, — nevetett az; — csak erre jártam, hát bejöttem gratulálni!

Mikor elment, azt gondolta magában a rendőrkapitány:

— No legalább egy pohárka szilvóriummal vagy cognac-kal megkinálhatott volna a vén zsigori. Látszik, hogy nem úri fajta. Kár vele szóba is állni.

Parázs Benő, a mint egyedül maradt, a könyvelőjének csöngetett:

— Mit akart itt a főkapitány?

A könyvelő csodálkozva tekintett főnökére:

— Hát nem mondta? Azt hittem, gratulálni jön.

— Gratulálni, gratulálni, — mormogta Parázs Benő izgatottan. — Egyebet nem kérdezett?

— Egyebet? Nem; egyebet nem kérdezett.

— Jó, jó, — szólt Parázs Benő úr s intett a kezével, hogy a könyvelő mehet.

Az szótlanul távozott, de odakint megcsóválta a fejét. Mi lelheti ma Parázs urat? Máskor is ideges szokott lenni, az igaz, de ma különösen. Milyen sápadt! Milyen zavaros a tekintete! Aztán mit akart azzal, hogy a főkapitány nem kérdezett-e egyebet is? Hát mit kérdezett volna?

Persze, persze, kérdezősködhetett volna a múltkor lopásról is. No lám, ez csak most jut eszébe a könyvelőnek. Hogyne? Hiszen arról kérdezősködhetett volna. Ez már a harmadik lopás a gőzmalomban az ősz óta s nem tudják kisütni, ki követte el.

Még ezen járta az esztét a könyvelő, mikor nagy zajt, kiabálásokat hall s látja az ablakból, hogy összecsendülnek a munkások a malom udvarán.

— Mi az? — kiált ki.

Már akkor jönnek, a raktárnok is, az ellenőr is. Megcsipték a tolvajt, Hamis kulcsokat találtak a zsebében, a melyekkel kinyithatni a raktárt. Tagadja ugyan, hogy ő lopta el a lisztes zsákokat, de bizonyos, hogy ő volt. Nem tudja megmondani, hol szerezte a kulcsokat s mirevalók azok neki?

Jelentik Parázs úrnak is: megvan a tolvaj. Parázs úr haragosan int: hozzanak rendőroket, be kell vitetni.

A raktárnok körülményesen elmondja, hogy csípték meg. Már régóta gyanakodtak rá. El is akarták már bocsátani, mert korhely, garáza munkás, valami Cselényi János nevé.

Nem értik, mi lelta egyszerre Parázs Benő urat? Olyan halálsápadt s szinte hátraesik a székén.

— Hozzák ide azt az embert, — szólt bágyadtan.

Oda vitték az összekötözött embert, a ki daczosan állt meg az úr előtt.

— Hová való vagy? — kérdezte Parázs Benő. A fiatal ember konokul hallgatott.

— De hiszen itt a munkakönyve, kérem alásan, abban megnézhetni, — szólt a raktárnok.

Megnézték. Kassán született.

— Kassán? — mormog Parázs Benő úr s szemei rámerednek a fiatal gonosztevőre.

A gőzmalmi tisztviselők várják, hogy mit fog mondani; de egy darabig nem szól semmit, csak elfordítja fejét s a földre szögezi szemeit. Aztán mintha eszébe jutna, hogy valamit szólnia kell, tompán, csaknem hörögyve megszólal:

— Ereszszék el, hadd menjen.

Szörnyen bámultak ezen mindnyájan. A mások oly szigorú úr most olyan könnyedén szabadon ereszt egy zsványt. De nem avatkozik bele senki, az úr dolga. Csak az irodában a hivatalnokok s a malomban a munkások tanakodnak rajta egész nap, mi lelhetne a főnök urat?

A pénztárnoknak úgy rémlik, mintha ő halotta volna valamikor, hogy Parázs Benő úr fiatal korában Kassán lakott. Eddig nem jutott eszébe, de most emlékszik, hogy halotta. Akkor persze még csak olyan szegény kis irnokféle volt az ottani nagy gőzmalomban.

— No hát, persze, persze, — csóváltgatják fejüket a többiek.

Úgy sejtik, hogy ha az ember kutatná, hát megtalálná az összefüggést.

— Látták, kérem, milyen sápadt volt és hogy remegett? — jegyezte meg a raktárnok, a ki boszankodott, hogy a tolvajt el kellett ereszteni. — Kérem, én megfogom a zsványt s Parázs úr azt mondja neki: alászolgája. No, máskor majd óvakodni fogok, mert soha sem tudja az ember, hogy kivel van dolga.

Halkan beszélgetnek s beszédjök nem hallatszik be a másik szobába, hol remegve hallgatózik az ajtónál Parázs Benő. A büszke ember egészen megtörve kullog vissza íróasztalához.

— Gyanakodnak, már bizonyára gyanakodnak, — töpreng magában. — A főkapitány nem járt itt hiában. A múltamat sem kutatják ok nélkül. Valami rést találhattak valahol. És most nem kellett volna olyan gyáván viselni magamat. Mintha elvesztettem volna az eszemet. Mért nem zárattam be azt a gazembert? Hiszen azt sem tudom, annak az embernek a fia-e? És ha az is? Hát mi közöm hozzá? Lopott. Zárják be.

De érzi, hogy azt nem birta volna megtenni. Bezáratni a Cselényi János fiát? Látja hajdani barátjának fenyegető, sápadt alakját.

Már napok óta kíséretti. És most rémesebben, mint valaha. Majd gúnyolódva, mintha azt kérdezné:

— Hát miért élsz te becsületben, tisztességben? Még rendjelt is tűznek a melledre, míg nekem a börtönben kellett nyomorítulul elvesznem.

Majd meg mintha fiát, lányát, feleségét, elzúllott családját kérné tőle számon.

— Hát mit tehetek én arról, — mormog Parázs Benő — hogy tolvaj lett a fiúból is? Hogy az egész család földönfutó bitang lett?

Neki magát kellett megmenteni, elhárítani magáról minden gyanút. Így is állásába került a Cselényi barátsága. Elbocsátották. Kenyér nélkül maradt. Nem vehette ő még akkor nyakába a sikkasztó családját.

Neki nem volt semmi része abban a sikkasztásban. Ő nem tudott róla. Csak akkor, mikor már elfogták Cselényit. Rémülve vette észre, hogy az ő lakásán dugta el a pénznek egy részét Cselényi, egy levélkével:

— Pajtás, őrizd meg ezt a pénzt. Ha kikerülök a börtönből, megosztozunk.

— Nem akart osztotni, neki nem kellett semmi a lopott pénzből. Át akarta adni a bíróságnak. De félt, hogy bajba keveredik. Nem fognak binni neki. Elítélik őt is. Hiszen a rendőrség már kutatott is a lakásán, de nem talált sem-

GRÓF ANDRÁSSY KÁROLY (1847.)

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND.

BEM TÁBORNOK.

GRÓF NÁDASDY LIPÓT KOMÁROMI FŐISPÁN AZ ÚJ-ÉPÜLETI FOGRÁGRAN (1850.)

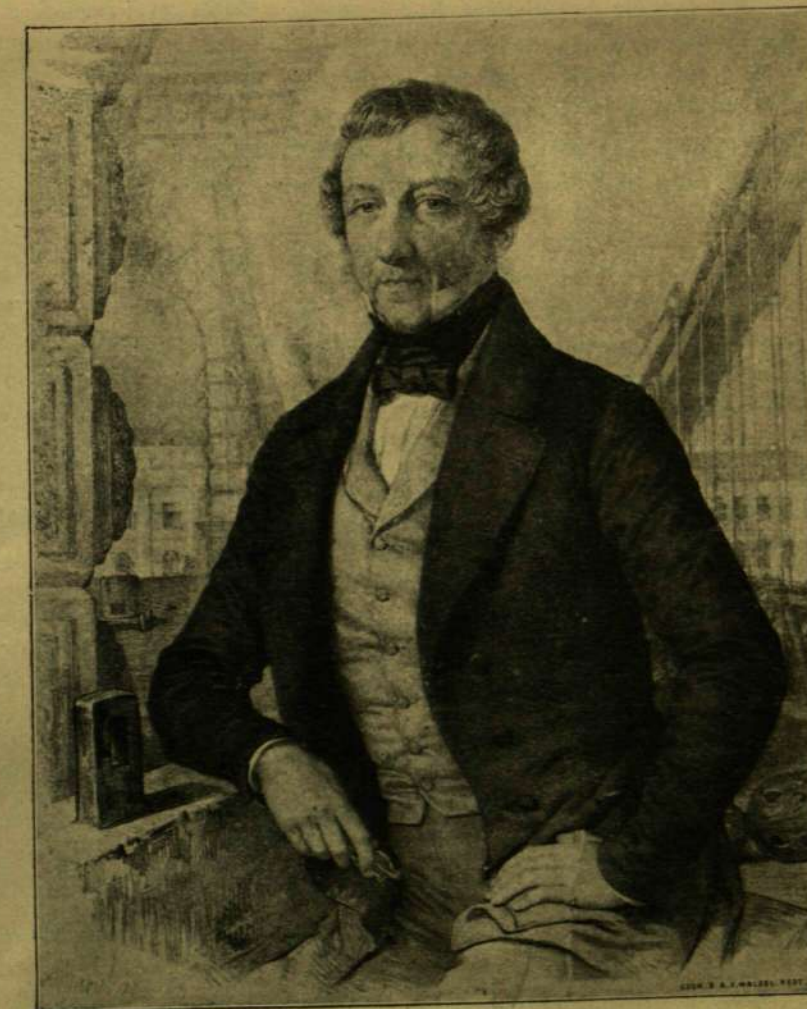
CLARK ÁDÁM, A LÁNCZHÍD ÉPÍTŐJE.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ, ZICHY KAROLINA GRÓFNŐ.

GRÓF BATHYÁNY LAJOSNÉ, ZICHY ANTÓNIA GRÓFNŐ.

CLARK TIBOR VILMOS, A LÁNCZHÍD TERVEZŐJE.

TRANSZVÁLBÓL. — Keresztény kafferek istentisztelete.

mit. Tudta, hogy ő is gyanuban forog s hiába fogja erősíteni ártatlanságát, nem hiszik el.

Inkább hallgatott tehát. Csak ennyi az ő bűne.

— Csak ennyi? — kérdezi gúnyosan a kísértet.

Mintha hallatszanék rémes, fagyos hangja. Pedig csak ostoba képzelődés, semmi egyéb. De Parázs Benő tartozik a felelettel önmagának.

Nos hát fölhasználta azt a pénzt. Igenis, fölhasználta. Nagy nyomorúságban volt, elvesztette Cselényi miatt a kenyerét. Hát legalább annak a pénznek akarta valami hasznát venni. Vajjon mivel lett volna jobb, ha heverteti? Elment idegen helyre, a hol nem ismerték, ott szerencsét próbált s minden vállalkozása sikerült. A pénz megtízszereződött, meghúszszorozódott. Gazdag ember lett belőle. Huszonhárom évet töltött el azóta becsületben. Nem vethetni szemére semmit. Azt a Cselényi által elsikkasztott pénzt is megküldte Kassára névtelenül régesrég. Hát miért remeg mégis?

Pedig remeg, folyvást remeg. Ez bizonyú élet. Szeretné, ha már vége szakadna. Néha már ideges zaklatottságában szébe jutott, hogy végét szakítja maga. De akkor kutatni fogják halála okát s ki tudja, mivé lesz ez a nagy becsület, ez a nagy tisztelt, a miben élt.

Élni kell, élni, szembe nézni az emberekkel. Mindenki, ezzel a kísértettel is, a ki följár koporsójából ijesztgetni.

De ma hiába batorítja magát Parázs Benő. Hiába akar a holnaputáni ünnepélyvel foglalkozni. Úgy érzi, mintha valami láthatatlan háló fonódnék nyaka körül. Mintha valami rettenetes fölfedezés fenyegetné. Mindenben ijesztő jeleket lát.

Zord, borús téli este volt. Ilyenkor vigyorognak a szoba szögleteiből a rémes árnyékok az ideges emberre.

— Holnap, vajjon holnap mi történik? — gondolja remegve.

A hivatalos óra már régen elmúlt. Az irodából mindenki eltávozott. Csak a szolga bóbiskol egy széken. Olyan álmos idő ez. Nem tudja, hogy mit csinálhat odabent olyan sokáig az úr?

Végre csönget az úr s egy pohár vizet vitet be magának. Aztán megint hosszú csönd következik. A szolga aggodni kezd. Már kilenczet ütött az óra, az úr még sem jön ki.

Lassan kinyírtja az ajtót a szolga s rémülten tántorodik hátra. Parázs Benő úr sápadtan,

mozdulatlan, megmerevedve ül ott a támlás székében.

Az előhívott orvos morfium-mérgezést állapított meg. Bizonyára sajnos tévedés áldozata lett Parázs Benő úr. Az idegessége ellen használt morfium-cseppekből többet vett be, mint kellett volna...

Mondanunk sem kell, hogy temetése fényes volt. Egész Etelvár résztvett a gyászszertartáson.

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND UTOLSÓ LEVELE.

A hazafias magatartásáért vértanú-halált szenvedett báró Perényi Zsigmond családja három oly levelet engedett át lapunknak közlés végett, melyeket kivégzése előtt való éjszaka írt. A három levél közül kettő még éjjel előtt 1849 október 23-án kelt s az egyik baráti levél Pogány Józsefhez, a másik pedig még csak hivatalos másolatban került a család birtokába, Mikó Imre inspektorhoz volt címezve. A harmadik levelet 1849 október 24-én, vagyis halála napjának hajnalán nejéhez intézte. Ez német nyelven van írva.

Mélyen megható e levelekben úgy a nyugodt, férfias hang és rendületlen lelki erő, mint főleg az a gyöngédség és nagy szeretet, melylyel családja sorsáról és fia neveléséről gondoskodni kíván. Nem fél a haláltól s nem sajnálja az életét, csak övéiért aggódik utolsó pillanatáig.

E leveleket alább egész terjedelmükben közöljük. Előbb azonban az abszolút korszak jellemzésére fölemlítjük, hogy a Pogány Józsefhez intézett levelet, mint a rá írt hivatalos följegyzés is igazolja, csak 1854 június 11-én juttatta el a hatóság a címzett kezébe.

A levelek következőleg szólnak.

I.

Pogány József úrnak Debreczenben.

Pest, a szíriaházból.
Október 23-án 1849.

Kedves Barátom!
Linguenda Tellus sine, sat. Úgy halok meg, mint Horatiz tanítá. Most 10 óra, és hatkor holnap nem élek. A sors így adá, pedig lelmem tiszta; erre azonban a rendkívüli eseményekben számítani soha sem kell. Fogadd tehát szives köszönetemet irántam és családom iránt bizonyított őszinte barátságodért és részvétedért; áldjon meg a jobb sors nőddel, kedves Boresámmal egyetemben! Hasznatlan lett volna minden iparkodás; a fekete könyvben meg volt írva. — Halálom módja nem becsületesség sem rém, sem reátok néve, mert csupán politikai esemény. Hanem, ime, halálom előtt egy pár órával esdeklek előttem, pártlót és gyámoltság családomat ügyeiben, mert minden vagyonomat elvette az ítélet. Közleni fogja véled nézetemet,

mert bizodalma a legnagyobb irántad és levelemben, — ha kezébe jut, — mennyire lehet e rövid idő alatt, mert három órától fogva irkállok, kifejtve azokat. Sem sokat, sem keveset írni való időm nincsen már, és csak még egyre kérlek. Írjál, vagy irass Szoboszlai által Sombory volt barátomnak, hogy minek utána 5500 pengő forintot fizettem ki helyette a nagy intérések kivül, most minek utána nőm, fiam s anyósom koldusbotra jutottak, vegye lelkére, ha csak egy részében is, időnként enyhíteni sorsát családomnak pénz fizetése s tartozása lerovásával. Szivesen búcsúzik Szoboszlajtól, Kisstól és Schwarzstól — ez utóbbit nőm meg fogja keresni, nevében kérem, legyen jó tanácsadója, s ezen nem normális állapotban részt vevő barátja ügyeiben. Isten veletek, s még egyszer áldjon a jobb sors, — s szeresetek még a síromba is, mint én a túl világba is szeretni foglak.

Sigmond.

II.

Mikó Imre inspektor úrnak Beregszászon.

Pest, október 23-ikán 1849.

Volt Inspektor Úr!

Csak így ezimezhettek, — mert míg levelem hozzád érkezik, megszüntem élni, — miként az újság megtanít. Nem gondoltuk volna, úgy e bár, néhány évek előtt ez esemény? A sors így hozta és — quod sors tulit, ferendum: — én legalább túrni tudom férfiasan, pedig még csak négy óra az élet. Szánakodásod rajtam, s jó érzésedet irántam sziveskedj bebizonyítani családomból őszinteséged által: ezek, mivel minden vagyonom konfiskáltatik, adósságom azonban igen sok, — koldusbotra jutandak. Te láttad kedves nőmet s fiamat; — nem esik-e meg szíved sorsukon? Felettem ne búsulj; rég elköltöztem a jobb világra, még pedig erélyes öntudattal, midőn ezeket olvasod. Te egy tényezője lehetel jobb sorsuknak, a dédai fabrika kiarendálása körülményeiben; legyen szíved irántok; — ezt Töled halálom óráiban is vártam. Vedd búcsúzó soraimat szives érzéssel! Légy boldog családdal együtt! és ha néha a fényes nap szemébe nézel, — emlékezz meg rólam, barátodról.

Perényi Zsigmond.

III.

Nejéhez írt levele.

Pest, október 24. fél három óraker 1849.

Kedves Poldi, szeretet lény! — Még egyet és a legszomorúbbat számokra. — Épen most írtam néhány sort az illető katonai hatóságoknak, azt kérve, hogy testem családomnak adassék ki; nem kétkedem, hogy e kérésemet teljesítik. A szokás az, hogy az ily testeket a rokkantak palotájába * szállítják, hol aztán felboncolják. Ezt nem bánom; miért ne tanuljanak egy halott boncolásán; de szívemet, mely hozzád és hozzátok úgy ragaszkodott, vétesd ki, égetted hamuvá és egy kis ezüst edényben tartsd mindig magadnál bizonyosságául annak, hogy halálom után is csak nálad és nálatok vagyok és maradok. Hidd el, kedves lelkem, Zsigának férfiná való nevelését ez neked meg fogja könnyebbíteni. Testemet azonban csöndben temettesd el a Váci-út melletti temetőben; ültess fákat, és melléjük állíts sarkóvet ezzel az egyszerű felirással: *Báró Perényi Zsigmond*; és ha majd jobb dolgok lesz, mint most hinni okod van, a kedves fiút vezesd ki gyakran síromhoz, s oktasd folyton erkölcsi elvekre. És most éljtek boldogul, édes kedvesem. Isten legyen veletek, erősítsen meg benneteket a szenvedések elviseléséhez, és teljesít kéresemet, melyet előbbi két levelemben intéztem hozzád. Éljtek boldogul kedveim. Isten áldása veletek és reátok! — Utólszor esőköllök, de ép oly forró és szeretettel, mint régenten, mikor a világ még mosolygott reánk. Adieu ma chère! Felejtsetd az általam neked és anyádnak okozott kínokat, és boesáss meg a hozzád holta után is hű férjnek, a téged forrón szerető Sigmondnak, és még egy esőköt a kedves kis Zsigának. Isten veletek!

Báró Perényi Zsigmond.

U. I. Cséry, kit köszöntök, lesz szives ezt végrehajtani.

Kivül:

A Madame

Madame la Re. Leopoldine de Perényi, née dame de Kovacsits à Pest, in der Schöngasse, Nro 471.

* A Károly kaszárnya.

TRANSZVÁL KÖRNYÉKE.

Most, hogy a Transzválaban kiütközött háború nagy mértékben felkeltette a világ érdeklődését s a közfigyelmet Dél-Afrika eme tájára irányította, bizonyára nem lesz érdektelen, ha a Transzválról már eddig közölt ismertetéseinket ezen ország szomszédságának ismertetésével is kiegészítjük, annyival inkább, mert a háború színhelye jelenleg magán Transzválon kívül van s a harcokra főképp angol csapatoknak is ezeken a nagyközönség által kevésbé ismert térségeken kell keresztül vonulni.

Tesszük pedig ezt a nagy hírű afrikai kutatónak Farini-nek pár éve megjelent nagy munkája alapján, mely Dél-Afrika némely részének megismerésére maig a legjobb, legmegbízhatóbb források egyike.

Az Oranje folyótól éjszakra terjedő, nyugatról a Namaka-föld és Damara-föld, keletről a Griqua-beesuanaföld és a Matabele tartomány által határolt egész terület a térképeken pusztaságnak van jelölve. Ez annyiban igaz is, hogy nincsenek rajta nagyobb folyók; de azért a homokos föld az esős évszakokban mégis elég nedvességet szí magába, hogy zöldelő erdőket tápláljon és millió holdakra terjedő dús legelőket neveljen, a melyeken nagy mennyiségű antilop-nyájak, zsiraf- és strucz-falkák találják meg eledelüket. Nem is lehetetlen, hogy idővel ez a vidék lesz a földkerekség legnagyobb marhatenyésztő területe. A Damara-földnek már is megvan a maga állattenyésztő királya, Kamahamero, a ki 20,000 darab szarvasmarhának a tulajdonosa. De ez még semmi a jövőben várható nagy fejlődéshez képest. Azért míg az amerikai nagy legelők, a texasi gyepezőségek s a nyugati óriás legelők évről-évre kisebbednek, mivel rengeteg területeikből mind többet fognak eke alá az Amerikába kivándorlók nagy tömegei: addig a *Kalahari* sivatag vagyis *Upingtonse*, a mint legújában elkeresztelték az angolok a brit világalomnak e nem rég szerzett tartományát, valóságos baromtenyésztő nábobokat fog majd itt látni. A vizen kívül minden föltétele megvan erre, azt pedig kútag ásásával elő lehet teremteni. A Damara-földön egy kis nyáját könnyű szerezni, mert a marha darabonként tíz shilling s három év alatt egy pár ezer forintnyi tőke egész vagyonná növekedhetik.

Csakhogy ehhez kitartás szükséges, a mi nem minden emberben van meg. Griqua városát, a vidék egyik főhelyét is 1802-ben Jansen, Kramer és Anderson missionáriusok alapították, a kik Rielfonteinből költöztek ide egy rettenetes szárazság idején vizet keresni. Azonban Jansen meghalt s Kramer és Anderson 1825-ben visszatértek Európába. Őket Hillner követte Moffatall együtt, kinek leánya, a szép Moffat Mary tüzes szemei Livingstone-t is megigézték. De Moffat is elköltözött Campbelebe, a hol jobban fizet a föld aranyárga kalászekkel, hamvas baraccal rakvak a fák s izetes dinnye is bőven terem. A Griqua-föld jobbára Waterboeré lett, de ma ez is korhely és részeges életet él Griqua városában abból az évi 10,000 forintból, melyet az angol kormány fizet neki.

Ilyen fogásokkal szerette meg a brit kormány ezt az egész területet, melyről most Transzvál függetlenségét is fenyegeti. A boerok közül akárhány vállalkozó akadt, a ki kész volt jó pénzért kezére játszani az angoloknak az uralmat. Ugyanaz, a ki Farinának is tolmácsául és kalauzául szolgált útjában, az őg Kert, kinek atyja boer, anyja busman volt, szaf font vándorolt kapott az angol kormánytól, a miért Klast Lukácsot, a hottentotta főnököt, törbe csalta és átsegélyezte. Ez a rosz képű ember, becses apró szemével, hátra lapuló homlokával, valami malaj kalóznak látszott Forini előtt is, de jól beszélt a busmanok nyelvét, a kik között egész életét vadászattal töltötte, úgy szintén a beesuaná, kaffer meg a rosz angolból és németből kevert fokföldi holland nyelvet.

Nem csoda e szerint, ha a mostoha égaljjal küzdő angol gyarmatosok kedvet kaptak a sokkal termékenyebb és vízben dúsabb Transzválról s igyekeztek a tartomány megnyerésére fordították. Sokat sikerült nekik már is a beszültt törzsek közül a maguk pártjára hódítani. Pedig számtalan olyan apró törzs van, mint a beesuanáknak leigázott kotta törzse, a melyek tizenként, ötvenként kóborolnak, sárgásbarna

Weinwurm fonykópe után.

A BUDAPESTI KARMELITA TEMPLOM FÖLSZENTELÉSE. — Csizsaka György kalccsal érnek a király megérkezésére várakozva.

arcebőrükkel élő bronz-szobrokhoz hasonlítva; teljesen meztelenek, csak az öreg asszonyok dereka köré van vetve egy állatbőr. Ilyenek a matabele kafferek és a vaalpenek kereszteléséből származó *Bekalahari* k, a kik nem oly fekete, mint a kafferek s nem oly világosak, mint a vaalpenek. Van továbbá egy törpe faj, a M'kobbá-k — valószínűleg ugyanazoknak maradéka, a kikről Homer az Iliásban beszél, kiket Herodotus a lybiai sivatag szomszédságába helyez, Stanley az Uganda mellé, Du Chailu Asongoba, Essayrac de Lonture a Kocidabo-tó mellé, Krapf az egyenlítő közelébe, Schweinfurth pedig Mombutto király orszá-gába. Kikről Aristoteles azt állítja, hogy csak egy arasznyiak, Dopper szerint pedig láthatatlannaká tudják magukat tenni.

Mindez természetesen túlzás. Farini látta őket s mivel kíséretében szintén volt egy törpe busmann, ennek közbenjárásával rá tudta venni őket, hogy közeledjenek, bár első megpillantására riadtan rejtőztek el. Főnökük Farini leírása szerint négy lábnyi magas lehetett, felesége még magasabb, s apró olajbarna arcú, villogó fekete szemű csecsemőiket, leszámítva kövér hasukat, valóban szépeknek mondja. Fő táplálékuk a száma, egy apró vad dinnyefaj, mely bőven terem s víztartalmanál fogva igazi áldás e vidékre, mert itt e nélkül sem ember, sem állat nem tudna megélni. E dinnyének olajos magvait megpörkölök is liszté török.

Bizonyos, hogy a Kimberley felől előnyomuló angol csapatok harcoképessége is attól fog függni ezen a vidéken, hogy milyen lesz az időjárás. A transzváliak helyzetét igen megkönnyítik azok a természeti akadályok, melyek a pusztaságon át vezetett angol katonaságnak meg kell küzdenie. Azonkívül minden egyes benszültt törzsszel külön kell alkudozniok. Kétszáz mérföldnyire éjszakra az Oranje folyótól hatalmas földterületen Vielandir Dirk az úr, a «kivándorolt koresok kapitánya». Ő tőle függ, hogy vajlon a transzváliak ügyét fogja e támogatni, vagy az angoloknak játszik-e kezére? Népe a legjobb vadász messze környéken, úgy, hogy marha-tenyésztéssel, galna-termesztéssel alig is foglalkozik s pusztán vadászati zsákmányából él, főképp elejtett zsiráfok húsából, melyet megszártatnak, míg az állat vastag bőréből szjakt hasítanak, melyeket cipótalpnak adnak el.

Farini utazásai e vidéken a Moffat által fölfedezett s azóta járhatatlan útja miatt kevesek által látott Herkules vizeses fölkeresésével értek véget. Meglepetve a látvány nagyszerűségétől, tíz egész napig időzött ott és száz külön víz-esést számlált össze, melyek miatt e helyet *Száz zuhatag* vidékének nevezte el. Nem két óriási vizeseshől áll, mint a Niagara, hanem különböző magasságú és víztömegű zuhatagokból, melyek azonban esőzések idején összeolvadnak s 300 láb mélységbe szakadnak alá. Képzelné sem lehet — úgymond — ehhez hasonló természeti tüneményt a világon s a látvány annyira meghatóta, hogy őt szakú versben fejezte ki fölbuzdult érzelmeit. Erősen

hiszi, hogy ha Victoria-Westből, vagy Kimberleyből ide vasutat építenének, ez lenne az afrikai előkelőségnek leglátogatottabb sanatoriuma. Oly tiszta derült az ég is itt, oly egyenletes és mérsékelt a levegő s oly dúsán tenyészik magától minden meleg földűsi növény.

Ilyen változatos és érdekes vidék az, a hol most az angol és a boer mérkőzik. S ha a függetlenség és szabadság iránti szeretetünk a boerok köztársasága pártjára hajlik is, az angol civilizáció erősebb áramlata mellett a világ-forgalom nagy érdekeinek föllendülését várhatnók attól, ha a harc Anglia uralmi állásának megszilárdításával végződnek. —

TRANSZVÁL SZÍNES LAKÓI.

Már volt alkalmunk elmondani, hogy a ma oly sokszor emlegetett Transzvál csaknem egyenlő nagyságú Magyarország és társországi területével, népessége ellenben alig haladja meg az egy milliót. Különösen a fővárostól éjszakra fekvő nagyobb rész csaknem teljesen néptelen s a déli részen is főleg csak az aranybányák vidékén van itt-ott sűrűbb népesség, melynek nagy része azonban alig 10—15 év óta telepedt meg.

A nem nagy számú boerokon kívül a fehér népesség csaknem pusztán az aranybányászat kedveért beköltözött emberekből áll, s mivel maguk a boerok, mint baromtenyésztő és vadász nép, a bányászat iránt nem nagy hajlandósággal viseltetnek, az aranykeresők legnagyobb részt bevándorolt idegenek, kik főleg korunkban csaknem annyira szaporodtak Transzválaban, mint a mennyi a boerok száma; mert az arany, sőt e mellett a kőszén és más ásványok is oly óriási mennyiségben fordulnak ott elő, mint talán sehol a földön egyebütt. Jelenleg a világ összes aranytermelésének 28 százalékka, tehát egy negyedénél több Transzválból kerül ki. Ez magyarázza meg azt is, hogy Johannesburg, a déli bányavidék főhelye, hol 15 évvel ezelőtt még alig volt lakosság, ma sokkal népesebb, mint a főváros, Pretoria, és ez teszi érthetővé, hogy az angolok, kik nem oly rég fosztották meg Oranje köztársaságot is világhírű kincsétől, a kimberleyi gyémántbányáktól, — oly sokszor megkísérelték Transzvál meghódítását.

A fehér emberek azonban az aranykeresőkkel együtt is csak kisebb részét tessék Transzvál népességének. Több mint 3/4 rész, körülbelül 800,000 ember fekete benszültt. A fokföldi gyarmat területén lakó hottentották és bushmanok, kiket a földrajz-tudósok nem is számítanak a négerrekhez, aránylag igen csekély számmal vannak ezek között; nagyobb részüket a nagy kaffer családhoz tartozik, mely Dél-Afrikának legnagyobb néger népe. A kafferek azonban számtalan kisebb nagyobb törzse oszlanak, melyek mindegyikének külön neve van s a kaffer nevet, mely az arab kaffirtól (hitetlen) ered, nem is ismerik. Európában legismertebb törzs a har-

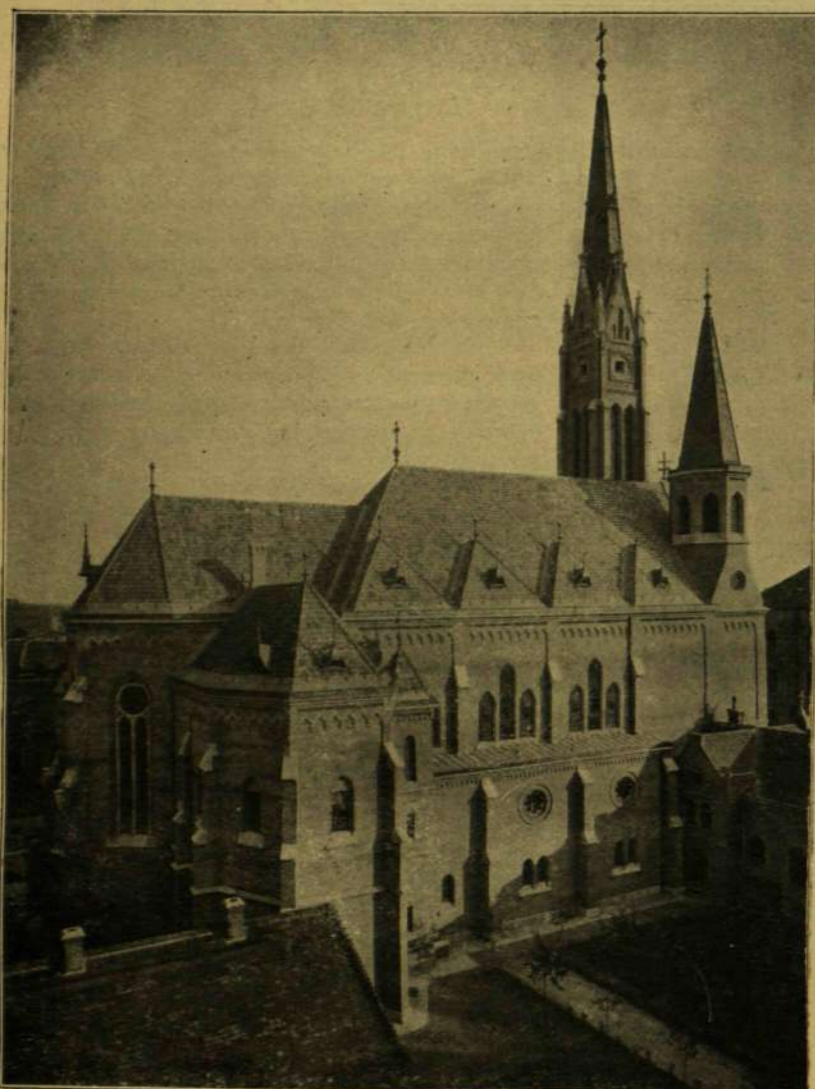
czias zulu nép: ezen kívül nagy számmal vannak még a *pondok, basutok, szvik, makolók, matabelék, becsuánok, koránák* stb. Mindezekből sok él magában Transzvában is; de már csak az északi részeken lakóknak van némi önállóságuk; a többi vagy a baromtenyésztő boerok szolgálja, vagy bányamunkás, városi cseléd, avagy végre helységről helysére járó napszámos. Ott, ahol ezek a félvadak (mert némi civilizációnak már majdnem mindeniknél van nyoma) többen vannak együtt, székértáborokban és sátrakban tanyáznak, mint nálunk a vándorcsigányok. Egy-két ágast erősítenek a földbe, a tetőkre egy gerendát fektetnek, ahhoz szarufa módjára karókat támogatnak, az egészet berakják galyakkal, lombokkal és készen van a ház, melynek ajtaja többnyire oly alacsony, hogy csak négykézláb lehet bejutni. Sok helyütt egész faluvá nő az ilyen kunyhók csoportja, melyek egészen szabálytalanul fekszenek minden kerítés nélkül. A lovak, öszvérek és egyéb barmok számára mimóza faágakból csinálnak

sűkek, szép, izmos testű és értelmes arcú emberek nem ritkák közöttük, különösen a férfiak között, kik a nőkhez képest ma is kiváltságos helyzetben vannak. Régebben, midőn csak háború és baromtenyésztés volt a foglalkozásuk, ez is nagyon kifejtette testi ügyességüket és szellemi tehetségüket. Koponyájuk általában magas, kétoldalt lapított, s ezért arcuk hosszúnak és keskenynek látszik. A homlokuk magasan domborodó, az orruk nem feltűnően lapos s az ajkuk nem oly vastag, mint más népeknél.

A művelődés, mint a legtöbb vad népnél történik, most az első nemzedékben csak káros hatását mutatja a Transzvában lakó színes embereknek is. Elcsenevészedésnek számos nyoma van, a rájuk nézve szokatlan házi és bányamunkákban még ügyetlenek és restek, a pénzzel bántani épenséggel nem tudnak; a tivornyákat nagyon szeretik, annál inkább, mert különben is kedvelik a zenét és táncot. A nagyon vallásos boerok természetesen sokat fáradoztak,

több hónapig kutattak Jupiter Ammon templomában és itt fedezte föl ezt a kincset. A templom leg-távolabb zugában, a romok legalsóbb rétegében négy fehér márványszobrot talált, melyek közül három föltűnően a régi görög művészet remeke, míg a negyedik, egy fátyolos arcú istennő, kevésbé művészi. A három szobor közül a legszebbik Cerest ábrázolja, akit a rómaiak afrikai Vénus néven ismertek. Egy másik szobor is Cerest mutatja be, a harmadik pedig egy fiatal papnőt, akit áttetsző fátyolruhát visel. A márvány aranyos színű és a legfinomabból való. A szobrokon kifejtett művészet tökéletes. Sem az idő, sem a barbár kezek nem ejtettek rajta csorbát. Gauckler azt hiszi, hogy Jupiter Ammon és Ceres papjai az egyre jobban terjedő keresztények elől elrejtették; de a pogányság nem tudott többé felkerekedni s a szobrok tovább is ott maradtak rejtett helyükön.

* Tavasz és tél kezdetét Khinában maga a császár jelöli ki tetszés szerinti napon s ha a tél kezdetét megjelölte, minden alattvalójának kötelessége felső ruhát hordani, bár megtörténik, hogy a nagy birodalom egyes részeiben még forróság uralkodik.

Weinwarm fényképe után.

A KARMEELITÁK ÚJ TEMPLOMA BUDAPESTEN.

Koblinger és Sorger fényképe után.

EGYVELEG.

egy-egy föld nélküli cserényt, hogy éjjel el ne kóboroljanak.

A kafferek általában véve erős testalkatú és harcias hajlamú emberek. Régebben, különösen a jelen század közepe táján, csaknem állandóan háborúskodtak a boerokkal és ennek az állandó háborúskodásnak köszönhetik a boerok, hogy oly ügyes cséllövők és oly vitéz katonák lettek. Mostanában már legalább a Transzvál területén megmaradt kafferek nagyon megszelídültek, nagyobb részüket a boerok aláztos szolgálja; a többiek közönséges csavargók és tolvajok, a minthogy a legnépesebb basuto törzs neve is koldúst jelent boer nyelven. A leginkább harcias zulu-kafferek legnagyobb részt Natálban laknak, de azok is sokkal szeledebbek már, mint őseik voltak. Némelyik törzs, mint az egykor nagyon rettegett ancaokozák, ma már csak húsz-harminez kunyhó lakosságára olvadt össze, mások pedig annyira eltanulták a fehér emberek szokásait és életmódját, hogy ipariskolák is vannak, falvaik egészen európaiasak s általában fekete színüket kivéve, alig lehet őket a többi művelt lakótól megkülönböztetni.

Afrikai fogalmak szerint a kafferek általában véve derék embereknek mondhatók. Magas növé-

nyelűek, bár általában nagyon lenéznek őket, a keresztény hitre megtéríték; de az áttérés csak a külsőségekben mutatkozik. Lelkében a kaffer még most is pogány; papjainál jobban bízik a régi varázslóknak s őseinek vallásos szertartásai babonák alakjában nagy számmal fennmaradtak. Még a ruházatot is csak félig-meddig fogadták el, és mint képeinken is látható, különösen kerülik a csizma viselését, miben különben ott, a meleg éghajlatú vidéken igazuk is lehet.

* Kárhágó műkincsei. Tripolisz környékén, az egykori Kárhágó helyén néhány év óta a klasszikus művészetnek sok remekét ássák ki. Most is három gyönyörű szobrot találtak. Az egyik az afrikai Ceres (Demeter) szobra, melyet műbészben a milói Vénus szobra társának ítélik. A kárhágóiak nagy tiszteletben tartották Cerest, a földtermes istennőjét, mert Észak-Afrika az ő idejében a művelt világnak magtára volt. Az afrikai Ceres feje bálmutalisan hasonlít a milói Vénuséhoz, a melyet a mi korunk művésze nem tud utólrni. Egy Gauckler nevű jeles régiségbúvár a francia kormány belegyőzésével

* Oriási hangszert állít ki Párisban egy Zibordi Antal nevű olasz *Autoelektropolyphon* név alatt. A mester művén 15 éven dolgozott, van benne 8000 hangszer, melyek értéke 65,000 frank volt. Minden lehető mechanikai és villamosági eszközt felhasználtak készítésénél. A hangszerszekrény egy-maga két külön és célra készült vasúti kocsin jön Párisba. A kiállítás után a mű az olasz királyné tulajdona lesz.

* A japáni előkelők lakomáin az édességeket mindenkor az illető évszaknak megfelelő levelek, virágok és gyümölcsök alakjában szokták az asztalra tenni.

* A játékkatonák ára mesés olcsóvá lett Párisban. Oka ennek, hogy a játékszer-csinálók az anyagot jóformán ingyen kapják, mert az utcaokra dobott szardinia-dobozokat használják fel e célra.

* A trillió oly nagy szám, hogy egy matematikus számítása szerint Adám teremtése óta még egy trillió másodperc sem telt el s csak a 25,825 évben Krisztus születése után február 1-én következnek be, mivel egy trillió másodperc 31,687 évet 32 napot 1 órát 46 perczet és 40 másodperczet tesz ki.

* Három-három trónörökös él egyszerre Angliában és Dániában. Viktória királynő fiának, a wallesi hercegnek, ugyanis nemcsak fia, hanem unokája is van, s hasonló az eset az agg dán királyné is.

A KARMEELITÁK ÚJ TEMPLOMA BUDAPESTEN.

Régóta sajnosan érezték már hiányát annak fővárosunkban, hogy a legnagyobb részét munkások által lakott „Angyalföld”-ön nincsen templom, hol a napi munkában megfáradt népi lelki vigasztalást találhatna.

Végre a karmelita szerzetesek, főképp pedig a buzgó Soós atya vették kezükbe az ügyet s minden nehézségekkel megküzdve, fáradságot nem kímélve, eszközlői lettek annak, hogy immár ott áll az Angyalföldön egy szép új templom, melyet folyó hó 15-én Ő Felsege a király jelenlétében szenteltek föl.

E templom létrehozásában legfőbb akadály volt a szükséges pénz hiánya, de a derék szerzetesek buzgólkodása, csüggedetlen munkálkodása ezt a nehézséget is elhárította. Sikertől nekik néhány lelkes főúri hölgyet megnyerni, a kik aránylag igen rövid idő alatt össze gyűjtötték annyit, a mennyiből a templomot s a hozzá tartozó kolostort föl lehetett építeni. Az első adakozó gróf Zichy Jánosné volt, rajta kívül még Pálffy Pálné és Károlyi Geraldine grófnők fáradoztak legtöbbet. A templomépítő bizottság elnökségét gróf Károlyi Sándor vállalta el.

Weinwarm fényképe után.

GRÓF KÁROLYI SÁNDOR FOGADJA MÁRIA JOZEFA FŐHERCEZGNŐT.

Koblinger és Sorger fényképe után.

A KIRÁLY ELTÁVOZÁSA.

Az új templomot Boltzár püspök szentelte föl nagy ünneplő sokaság jelenlétében. A templom környéke, valamint a templom előtti tere nyílt utcák szépen föl voltak díszítve s ezeken át vonultak be délelőtti 10 óra tájban a kormány tagjai: Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics, báró Fejérváry, Darányi, Hegedűs, Plósz és Cseh Ervin miniszterek, gr. Apponyi udvarnag, gróf Andrássy Aladár főkamara mester, a főpapok, köztük a hercegprímás, a hatóságok képviselői, a templom fölállítására körül buzgólkodott főúri hölgyek, stb.

Csakhamar megérkezett Mária Jozefa főhercegnő, a ki a templomépítés védnöknője volt. A főhercegnőt a miniszterek, főpapok, főurak és tábornokok fogadták, Károlyi Sándor gróf pedig, mint az építő bizottság elnöke üdvözölte. Néhány perczel utóbb érkezett meg a király, akit fölriadó lelkes éljenzéssel fogadott a díszes közönség. Ő Felsegét is Károlyi Sándor gróf üdvözölte. A király ezután Széll Kálmánnal és több notabilitással kezét fogott s a karmeliták sorfala között az előkelőségektől kísérvé, karján Mária Jozefa főherceggasszonyal a szentélybe ment.

Ő Felsege letérdelt a szentélyben számára fölállított, piros selyemmel bevont tárdeplőre és buzgó imába merülve várta meg a mise kezdetét. A misét maga az őz biboros hercegprímás mondotta nagy segédlettel.

A mise után a főpapok és az előkelőségek a templom előcsarnokába kísérték a királyt, a ki ott elismerését fejezte ki a templom sikerült

Koblinger és Sorger fényképe után.

A KIRÁLY MEGÉRKEZÉSE.

A KARMEELITÁK BUDAPESTI TEMPLOMÁNAK FÖLSZENTELÉSE.

voltán és a főemelő ünnepély szép lefolyásán, s azzal fogatára szállva, a várpalotába hajtatott.

A BOER ÉS AZ ANGOL HADSEREG FŐVEZÉREL.

A boerok főhadvezére Joubert Jakab Péter, ki egyúttal a köztársaság alelnöke is. Egy Franciaországból vallás-üldözések miatt kivándorolt hugenotta család ivadéka, de már teljesen boer s különösen híres egyszerűségéről és becsületességéről. 1834-ben született Kangóban, a Pok-földön s mivel korán árvaságra jutott, nagy küzdelmek közt élte át ifjúságát, míg végre kereskedéssel egy kis vagyont szerezvén, Transzvál Wakkerstrom nevű kerületében tanyát alapított. Később ügyvédkedésre adta magát s a közügyekben tekintélyes részt vett; így egyszer Krügerrel Londonba is utazott a boerok jogainak megvédésére. A legutóbbi angol-boer háborúban mint hadvezér szerepelt s különösen a guerrilla-csatározásokban tüntette ki magát. 1888-ban választották meg a köztársaság alelnökévé s azóta Krügerrel egyetértve rendkívüli tevékenységet fejt ki, hogy hazáját az angolok ellen megvédelmezze. Hadserege a legvérmesebb számmal sem lesz több 40-50 ezer főnél, s

azok is legnagyobb részt fegyelmezetlen önkéntesek, de azért biznak a győzelemben, mivel a a hadsereg felszerelésére van elegendő készpénzük s a katonaság nagyon lelkesült.

Az angol hadsereg fővezére Sir Buller Redvers Henrik tábornagy, ki a mult napokban utazott el Southamptontól a háború színhelyére. Buller 1839-ben született. Igen sok időt töltött Afrikában. Az 1878/79-iki zulu-hadjáratban, midőn III. Napoleon fia is elesett, vitézségeért a Viktória-keresztet nyerte. 1881-ben a boerek ellen harcolva Sir Wood Evelyn főparancsnok mellett tábornoki főnök volt. Az egyiptomi hadjárat alatt a Tel-el-Kebir mellett vívott csatában tüntette ki magát s 1885-ben Lord Wolseley tábornokának főnöke lett. Midőn Burnaby ezredes elesett, Buller vette át a sivatagi sereg vezetését s Gabattól Gakulubá vezette azt vissza. Tábornagygyá 1891 április havában léptették elő.

Buller megérkezése a főparancsnokságot a Fokföldön levő angol katonaság felett Sir Walker Forestier tábornagy vezeti. Walker 1844-ben született s különösen kitüntette magát 1877-ben a keletindiai kafferek, s 1878-ban a délafrikai zulukafferek ellen folytatott háborúkban.

CLARY-ALDRINGEN GRÓF,
az új osztrák miniszterelnök.

CLARY-ALDRINGEN MANFRÉD GRÓF.

AZ ÚJ OSZTRÁK MINISZTERELNÖK.

A Thun gróf lemondásával beállott osztrák kormányválságot úgy intézte el Ő Felsége, hogy Clary-Aldringen Manfréd gróf eddigi stíriai császári helytartót nevezte ki Ausztria miniszterelnökévé.

Clary-Aldringen Manfréd gróf, ki a miniszterelnökség mellett a földművelési tárcát is vezeti, 1852 május 30-ikán született. Atyja Clary-Aldringen Ödön herceg, az osztrák urak házának tagja s mint ilyen az alkotmányhü párt híve volt. Nevét leginkább 1889 októberében emlegették, a mikor egy nyílt levélben arra szólította föl mind a két csehországi nemzetséget, hogy kölcsönös engedelményekkel igyekezzenek a belső békét az állam s a monarchia érdekében helyreállítani. És most, a korona megbízása folytán, fiának is ugyanez a szerep jutott.

Clary-Aldringen Manfréd gróf az ulánusoknál végezte katonai szolgálatát s hadnagyi rangot kapott. Majd jogi tanulmányokat végzett a bécsi egyetemen. Az egyetemről kikerülve az alsó-ausztriai helytartóságnál vállalt hivatal s nemskára, 1883-ban, kerületi biztos lett Bécs-Újhelyen. Innen a belügyminisztériumba rendelték be, majd kerületi főnök lett s egymásután emelkedve mind magasabbra a hivatali rangfokozatokban, 1896-ban Szilézia tartományi főnöke lett, a hol a mult év decemberéig maradt, a mikor Ő Felsége Stíria császári helytartójává nevezte ki a lemondott Bacquehem marquis helyébe. Clary gróf, a ki Sziléziában általános népszerűségben állott, különösen a németeknél, Stírriában is hasonló sikerrel működött s nagy mértékben meg tudta nyerni a lakosság bizalmát és becsülését. Működésének szellemét jellemzi az a beszéde, melyet a mult év decz. 28-án tartott beköszöntőül a stíriai tartománygyűlésben s melyben kijelentette, hogy a viszonok ismeretét nemcsak a hivatali iratokból, hanem közvetlen megfigyelésből s a lakossággal való érintkezésből is igyekezni meríteni. «Nem az a jó közigazgatás, — mondotta ekkor, — a melynek nyitva van szeme a lakosság érdekei iránt, hanem az, a melynek nyitva van a szíve is.» A politikai pártharcokban nem vett részt. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az új osztrák miniszterelnök neje magyar főúri családból származik: Pejacsevich Franciska grófnő, leánya Pejacsevich László grófnak, Károly Lajos főherceg volt fődvarmesterének.

HUMOR A POLITIKÁBAN.

Nagyobb, főleg politikai, vagy éppen háborús mozgalmak nem történnek a nélkül, hogy a fölmerülő ügyek komoly tárgyalásai mellett a humor is meg ne szólalna egy vagy más alakban. Angliának Transzvál iránt támasztott

követeléseit és ezeket kísérő fenyegetőzéseit szintén megszólaltatták a humort, még pedig otthon, a «kődös Albion»-ban, a hol nem általában volt népszerű a gyarmatügyi miniszter, Chamberlain háborús készülődése, és sokakra nézve éppen nem látszott meggyőzőnek az az ürgy, a melylyel az angol főhatóságot Transzválra rá akarja erőszakolni. Az e miatt elégedetlen hangulatának ügyes kifejezője az az elmés torzkép, melyet egy londoni lap rajza után most mi is közlünk s mely Chamberlain és Krüger aláírással jogosultnak tünteti föl a boeroknak az angol követelések elleni tiltakozását. A kép Chamberlaint mint madáridomított, Krüger transzváli elnököt pedig mint dél-afrikai papagájt ábrázolja. Az idomított a madarat minden áron meg akarja tanítani a főhatóság (szerenit) szó mondasára; de a papagáj állhatatosan csak az egyezmény (convention) szót hangoztatja; mást nem tud és nem is akar mondani.

Ez az egyszerű kép nagy hatást tett az angol közönségre, s hozzá járult ahhoz, hogy Angliában egy pártcsoporthoz alakuljon, védelmezni a boerokat az angol kormány ellen, melynek igazgató-bizottságában az elnöki tisztelet Harrison Frigyes vállalta el, az a kintinó politikai hírlapíró, a ki egész Angliában igen népszerű s főszoalásai már több ízben megakadályozta az angol kormányt a gyarmatokban megkísérelt erőszakoskodásait és túlképességeit. Ezuttal azonban meg sem bírt sikert elérni; a háború kitört s ennek izgalmai még a békepártiak nagyrésztét is magukkal ragadták vagy legalább tevékenységüket nagyban megbénították.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG RENDKÍVÜLI ÜLÉSE.

Gyulai Pál elnök lemondása.

A Kisfaludy-társaságnak, e legrégebb tekintélyes szépirodalmi intézetünknek kebelében közelebb nevezetes válság ment végbe. A társaság nagyérdemű elnöke, Gyulai Pál lemondott az elnökségről, s okt. 9-én kelt lemondó levelének tárgyalására okt. 18-án rendkívüli ülés gyűlt össze. A lemondás oka, melylyel a lapok közelebb sokat foglalkoztak, az volt, hogy azept. 26-iki ülésen véleménykülönbség támadt az elnök és a társaság több tagja közt arra nézve, hogy a társaság küldjön-e koszorút az aradi vértanúk szobrára október 6-ikán. Gyulai ezt ellenezte, s hangoztatta, hogy a társaság maradjon hí hagyományaihoz, mert mint irodalmi intézet csak irodalmi ünnepélyeken vehet részt. E felett hosszabb vita támadt, végre az a közvetítő indítvány fogadtatott el, hogy ne a társaság mint társaság, hanem tagjai nevében küldjenek koszorút Aradra. Gyulai még az ülés folyamán kijelentette, hogy lemond az elnökségről, mivel újabban ismételve tapasztalta, hogy a társaság több tagjának nézete nem egyezik az ő felfogásával. Lemondását pár nap múlva írásbelileg is kijelentette Beöthy Zsolthoz, a társaság titkárához inté-

zett levelében, határozottan kifejezvé, hogy lemondását visszavonhatatlannak tekint. E levél hírére a társaság számos tagja Beöthy Zsolt íráskész előleges értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy a lemondást Gyulai irodalmi múltjához méltóan fogják elfogadni.

Az október 18-iki rendkívüli gyűlésre a tagok nagy számmal jöttek össze. Megjelent 31 fendes és egy levelező tag. A gyűlésen Szász Károly elnököt.

Beöthy Zsolt titkár felolvasta Gyulai Pál lemondó levelét, mely így hangzik:

Tisztelt társaság!
Ez előtt néhány évvel több ízben fölemlítem a társaság tagjai előtt, hogy én folyvást, vénülök, a társaság folyvást ifjodik s így nem igen illik össze. Midőn újabban ismét egyhangúan a társaság elnökévé választattam, elfogadtam ugyan e tisztelet, de azaz elhatároztam, hogy a három év kitelte után mindenestre visszavonulok, annyival inkább, mert egy pár, előttem fontos pontra nézve nem részesülök mindig kellő támogatásban.

Azonban egy közbejött esemény arra kész, hogy ne várjam be a három év elteltét, hanem még e hónapban adjam be lemondásomat s egy pár szóval igazoljam eljárásom.

Utolsó ülésünkben a társaságnak az aradi ünnepélyen bármely alakú részvétét nem politikai szempontból elleneztem, hanem a társaság alapszabályai és hagyományából kiindulva. A Kisfaludy-társaság tisztán szépirodalmi intézet, melynek semmi köze a politikához. A szépirodalmi művekben néha-néha átesillok a költői politikai érzületre s e tekintetben, a felolvasásokat és kiadványokat illetőleg, a társaság soha sem korlátozta tagjait, de mint társaság soha sem vett részt semminemű politikai mozgalomban és oly ünnepélyben, melynek kapcsolata sincs az irodalommal s többé-kevésbé politikai színezete is van. Ide járult még, hogy társaságunk az aradi ünnepélyre meghívott nem kapott s nekem tudomásom volt arról, hogy sem az Akadémia, se némely tudományos és irodalmi társulatok, mint a természettudományi, filológiai, földrajzi társaságok nem fogtak abban részt venni s így a mi részvétünk könnyen tüntetés színében tűnhetnének föl.

Kötelességemnek tartottam meggyőződésemet őszintén kimondani s ahhoz szilárdan ragaszkodni, mert én magammal akarok békében élni, nem másokkal. Hogy meggyőződésem a hazafias kegyelet hiányából folyt volna, azt senki sem hiszi el rólam, a ki engem közelebbről ismer, vagy költeményeimet olvasta, melyeknek tárgya nem egyszer a honvéd dicsősége és gyászja... A támadásokat és megnyilatkozásokat volt időm hosszas irodalmi pályámon megszokni s van elég erőm nyugodtan elviselni.

Most nincs egyéb hátra, mint megköszönnöm a társaságnak az a jóindulatot, bizalmat, kitüntetését, melyekkel engemet, majdnem negyven év óta, mint egyszerű tagot, majd mint elnököt és elnököt elhalmozni kegyeskedtet. Tetőzse jószágát visszavonhatatlan lemondásom elfogadásával, melyet saját érdekem és a társaságé egyaránt szükségessé tesz.

Legyen szabad mintegy búcsúképp még arra is kérem a társaságot, hogy a főpontokban ragaszkodjék szilárdan hagyományaihoz, melyeket kitűnő esztétikusok és még kitűnőbb költők állapítottak meg s melyeknek alapján társaságunk a magyar irodalomnak nem csak hasznára, hanem annak olykor dicsőségére is vált. Új áttára való térés csak súlyoskodna maga után; én részemről, mint a társaságnak jövőben is buzgó tagja, mindent el fogok követni a hagyományok fentartása érdekében s talán több sikerrel, mint az elnök székében, hol némi tekintetek olykor korlátoztak.

Maradtam teljes tisztelettel

Budapest 1899. október 9-én

alázatos szolgálja
Gyulai Pál.

Szász Károly erre azt a kijelentést tette: Én, a kit ötvenéves barátság fűz Gyulai Pálhoz, igyekeztem rábírn legalább arra, hogy lemondását a jövő februári közgyűlésig ne nyújtsa be. De se baráti, se kollégialis érvelés nem használta. A mikor e levelet most tárgyalásra bocsátom és a tisztelt tagtársakat nyilatkozásra hívom föl, abban a reményben teszem ezt, hogy e kérdés körül kellemetlen vitaközlés nem fog támadni köztünk. A mi engem illet; én is el vagyok ugyan határozva, hogy a másodelnökségről lemondok, de mert az elnöki szék megüresedése esetén a másodelnökre az a kötelesség hárul, hogy az új elnökválasztásig a társaság ügyeit vezesse: én a szabályok és törvények szerint kötelességemet teljesíteni fogom és az új elnökválasztásig kérem szíves támogatásukat.

Beöthy Zsolt felolvasta gróf Zichy Gézának Pozsonyból kelt levelét, melyben arra kéri a társaságot, ne fogadják el Gyulai lemondását.

Berzeviczy Albert a Gyulai érdemeiről emlékeztet, mely sajnálatát fejezi ki azon, hogy visszavonhatatlan lemondással áll szemben a társaság. Arra kéri a társaságot, találjon módot arra, hogy kifejezést adjon távozó elnöke érdemeiről való őszinte és igaz elismerésének. (Zajos helyeslés.)

Bartók Lajos felszólalásában azt mondta, hogy ők a szeptemberi gyűlésen a kegyelet nevében foglaltak állást; ehhez most is következetesen maradnak, s kegyelettel adoznak a távozó elnöknek. Tisztelettel nyilatkozza a másodelnöknek is iménti szavaira.

Beöthy Zsolt a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

«A társaság legmélyebb sajnálattal fogadja elnöknek lemondását, melyet lemondó levelében visszavonhatatlannak jelentett ki. Egyhangú és meghatott kifejezést ad nemcsak elismerésének, de hálás köszönetnek azért az önzetlen és lankadatlan buzgóságért, melylyel nemzeti irodalmunk ügyét több, mint fél-százada, társaságunkat pedig közel negyven éve maradó, fényes eredménnyel szolgálta. A lemondó leveléből örömmel értette társaságunk, hogy körében továbbra buzgó munkásságot ígér s szívből kívánja, hogy együttműködésünk minél hosszabb s irodalmunkra minél áldásosabb legyen. A jelen jegyzőkönyvi határozat átadására tisztelgő küldöttséget nevez.»

A gyűlés Beöthy Zsolt határozati javaslatot egyhangulag elfogadja, azon hozzáadással, hogy a Gyulaihoz menő küldöttségben a társulat mindenik tagja részt vehet.

Október 19-ikén délelőtt a Kisfaludy-társaság tizenhat tagjai nagy számmal gyűltek össze, hogy testületileg búcsút vegyenek a lemondott elnökötől. Ott voltak többek közt: Beöthy Zsolt, gróf Apponyi Albert, Berzeviczy Albert, Dóczy Lajos, Ágai Adolf, Ábrányi Emil, Berczik Árpád, Bársony István, Jakab Ödön, Vargha Gyula, Herczeg Ferencz, Radó Antal, Bayer József, Hegedűs István, Alexander Bernát, Vértessy Arnold, stb. Gyulai Pál Szentkirályi-utcai lakásán mélyen meghatva fogadta tagtársait.

Szász Károly szót ezek nevében, elmondván, hogy a társulat fájdalommal vette tudomásul Gyulai választ, s a tiszteletnél fogva, melylyel megmásíthatlan elhatározását fogadni kell, az elnökséget továbbra is ráerőszakolni nem akarja. «Örömmel töltött el azonban mindnyájunkat — így folytatta — lemondó levelének egy pontja, melyben ígérted, hogy a társaságnak jövőben is buzgó tagja maradsz, s mindent el fogsz követni a hagyományok fentartása érdekében. Én is még egyszer kérek a Kisfaludy-társaság nevében, maradj ezután is buzgó tagja és munkása a társaságnak, mindaddig, a míg koporsód fedele bezáródik. A társaság tegnapi ülésben jegyzőkönyvileg örökítette meg érdemeidet, a melyet ezennel átadni van szerencsém.»

Szász Károly ezután bortökében átnyújtotta a Kisfaludy-társaság rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonatát. A jelen voltak hosszasan éljezték.

Gyulai mély meghatottsággal válaszolta:

«Végzetlen örömmel szolgál, hogy a társaság, a melynek tagjai között oly hosszú idő óta működöm, testületileg jött el hozzám, hogy búcsút mondjon. Én lemondó levelemben kifejtettem az okokat, a melyek arra készítettek, hogy a Kisfaludy-társaságnál viselt elnöki állásomról lemondjak. Hivatásomat mindig lelkiismeretesen töltöttem be, s a társaság alapszabályait és hagyományait mindig szom előt tartoltam. Meggyőződésemet mindig őszintén kimondtam, s ahhoz szilárdan ragaszkodtam. Mint ifjú, sanyarú időkben léptem a küzdelmes pályára, s azok, a kik velem egyidejűleg kezdtek pályafutásukat, már mind öreg emberek, részben meghaltak. Én mint fiatal korom óta eddig, úgy ezentúl is a legnagyobb lelkiismeretességgel fogok hivatásomnak élni s ép oly buzgó tagja maradok a Kisfaludy-társaságnak, mint eddig voltam. Búcsúképp még arra kérem a társaságot, hogy ragaszkodjék szilárdan hagyományaihoz, a melynek alapján társaságunk a magyar irodalomnak dicsőre vált. Végül köszönöm azt a bizalmat, kitüntetését és jó indulatot, a melyben engem részesíteni méltóztattak.»

A társaság még egyszer megjelente Gyulait, a ki újból kezét szorított a jelenvalókkal s aztán rövid társalgás után véget ért a búcsúzás. E búcsúzással a Kisfaludy-társaság életének egy korszaka nyert befejezést.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Don Juan. Lord Byron verses regénye. Fordította Ábrányi Emil. Második javított kiadás. — A világirodalom kiváló remekét, oly tolmácsolásban, mely a magyar műfordítói művészet egyik jeles példája, veszi a közönség — most már másodikban — e nagy díszszel kiállított két kötetben. A fordítás szépségéről, virtuozitásáról már az első kiadás alkalmával megemlékeztünk. Ez alkalommal elég, ha ismét felhívjuk rá az olvasóközönség figyelmét. Magáról lord Byronról és regényéről Taine, a nagy francia műbölcsész, többek közt a következőket mondja:

«Saját véleményem, emlékeit, haragjait, hajlamait tárja elénk; költeménye társalgás, bizalmas vallomás magaslataival, mélységekkel, hevességekkel és odaadásával; csaknem hasonló az emlékiratokhoz, melyekben estéknél íróasztalánál kiöntötté szívét. Sohasem látták ily tiszta tükörben az élő gondolat születését, a magy szellem légzóságát, az igaz költő bensejét, ki mindig szenvedélyes, kimerítetlenül termékeny és teremtő, kiblen hirtelen, egymásután

BULLER TÁBORNOK,
a délafrikai angol hadsereg főparancsnoka.

WALKER TÁBORNOK,
a délafrikai angol hadsereg parancsnoka.

JOUBERT, A TRANSZVÁLI HADAK VEZÉRE.

nyílik ki, tökéletesen és felkészítve, minden emberi indulat és eszme, a szomorúak, vígok, magasztosok, aljasok, összetöredve, megtörődve, mint a bogárraj, mely zizegve keres tápot a sárban és virágokban. Kimondhat mindent, a mit akar; akár tetszik, akár nem, meghallgatják; kiáltva ugrik át a magaszatorra a bohózatokra, vele ugranak. Annyi szelleme, oly eredeti, meglepő, a világ négy tájáról összedetett és összehalmozott képei vannak, hogy minden korlátlan túl magával ragad s nem gondolunk ellenállásra.»

Ábrányi Emil e csodás költeményi nagy művészetével s ritka szerencsével adta vissza nyelvünkön. Műfordítói lelkiismeretességét jellemzi, hogy ez új kiadásban is sokat simított, javított, kivált az első kiadásban, melyeket még mint fiatal ember fordított. Álljon itt a műből — mely az Athenaeum kiadásában jelent meg s ára 4 ft, — mutatványul néhány stanza, mely Hajdú és Don Juan szerelmét festi.

És szétterült az alkony hűvös árnya.
Leszállt a nap, kéklő halom megett,
Mely ráhajolt a csendes láthatárra,
S ölelni látszik földet és eget.
Pihent a tenger mozdulatlan árja,
Némán borongtak a szirtes hegyek.
Egy csillag állt csak a rózsás égen.
S úgy tündökölt ott, mint egy égi szem.

Bolyongtak hosszan, kéz kézben nyugodva,
Szines esikák, fénylő kavicsra hágva,
Lépegye lágyan a szilárd homokra.
Itt-ott rejtékét mély barlang kiválya,
S e cseppköves, vast, téres csarnokokba —
Vihartól fárvé, orkántól kiványa —
Pihenni tértek, egymást átölelve
S az alkony édes bájával betelve.

Főlnéztek a pirosló égre, hol
Mint rózsatenger, áradt szét a fény.
Nézték a hús árt, halk hullámiból
Hogy száll a hold föl, égi messyében
Tovább lebegve. Hab melán dudol,
Szellő suttogva vándor-útra mén.
Egymásra néztek és szemük gyíllt,
S két szomjas ajk egyszerre csókba fűtt.

Mély, hosszú csók... az ifjúság, a báj,
A szerelem hő csókja; benne forr
Mindhárom, mint géczpontban a sugár;
Nem száll ily csókot, csak az ifjú kor,
Ha minden ér szabad kényünkre áll,
A tomboló vér mint túzálya foly
S minden csók egy szív-rengés...! Hosszúsága
Adhat mértéket, hogy a csók mi drága.

A hosszúságban tartósságra értek.
Ég tudja, meddig tartott az óvek,
De azt tudom, hogy ók semmit se mértek
És szájukat mérték nélküli tevék
Egymásra folyton... Semmitsem beszéltek,
De szem szemet szív, ajk az ajk hevét.
Mint rajzó méhek csungtek össze, — és
Bimbó-szívűkből forrt számukra méz.

Magukra voltak, de nem oly magányban
Mint zárt szobán fölénk szerelmesek.
Mélázó égbolt, rengő óceánban
Fürdő csillagfény... tűnő szürkület,
Szóltan homok... barlang, rejtelmes árnyban
Némán borogó — e volt a keret.
Egymást karolták, mintha más nem érne
Csak ók és létük véget sosem érne.

Kíváncsi szem-s fülektől mitse' félték,
Az éjszákát sem rettegtek riadtan;
Bár tördelt szókat csak halkán cseréltek,
Bibbajos nyelv volt minden gondolatban;
Mindazt, a mit fellángolt szenvedélyek
Tanítanak, elmondták egy sohajban;
Az ékezlés csak benned terem:
Lányszív alkotta első szerelem!

Magyarország madarai, tekintettel gazdasági jelentőségükre. Ezen cím alatt a földművelési miniszter olyan munkát adott most ki, a mely nem csak a hazai tudományosságunk válik díszére, hanem a mezőgazdaságnak is nagy hasznára lesz. A nagy mű két hatalmas kötetre van tervezve, a melyek elseje már elhagyta a sajtót. Szövegét Chernel István írta, pompás képeit pedig Nécsy István készítette, míg az egész munka létesítéséről a miniszter megbízásából kitűnő tudósnak, Herman Ottó gondoskodott. A megjelenés előtt tartalma a következő: Az állatok és az ember; a madarak hasznos és káros voltának fogalma; a madár külső részei, szervezetének alkotása és működése; a madarak munkálkodásának jelentősége a természet háztartásában; a madarak munkájának értéke az ember gazdálkodásában; a madarak védelme, a költözökös jelensége. A kötetet tizenegy képes tábla s negyvenkilenc szép rajz ékesíti, a díszes kiállítás pedig a Frankl-Társulat nyomdáját dicséri. Méltán mondhatja el Herman Ottó a könyv bevezetésében, hogy: «E műben magyar író, magyar művész, magyar műintézet és magyar papíron magyar betűvel, magyar könyvnyomtató műhely munkája van egygyóforrasztva; és én teljesen meg vagyok nyugodva abban, hogy a mű megállja helyét, még az előrehaladott külföld alkotásai között is.» A becses munka második kötetét novemberben fog megjelenni s ára együtt 20 forint lesz. A kir. magyar természettudományi társulat tagjainak, a hazai könyvtáraknak, a gazdasági és erlészeti egyletek és tanintézeteknek és az állami erdohivataloknak azonban 12 frt mérsékelt ár mellett fog a munka kiszolgáltatni. Különben dr. Darányi Ignác

TRANSZVÁLBÓL. — KAFFER TANYA PRETORIA KÖRNYÉKÉN.

feldmívelésügyi miniszter gondoskodott egy népies kiadás elkészítéséről is, hogy azt a nagyközönség is a legolcsóbb áron beszerezhesse.

A magyarországi közoktatás története Mária Terézia korában. Irta dr. Finácz Ernő. Első kötet. 1740—1773. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia.

E gondos kutatások alapján s nagy avatottsággal írt művelődés-történeti munka Mária Terézia korából a «kormányzati elveket, a művelődési politika vezéreszméit, a paedagógiai felfogások különböző nyilvánulásait, s a tanügy eszmei tartalmát akarja bemutatni», s két kötetre van tervezve. A jelen első kötet 1740-től a Jézus-Társaság feloszlásáig vezeti a tanügy történetét; a második a Ratio-Educationis előzményeit, megalkotását és végrehajtását fogja tárgyalni 1773-tól 1780-ig terjedőleg. Az akkor még külön állott Erdély, ugyiszintén Horvátország kívül hagyatnak a munka keretén; ellenben a II. kötet már az 1778-ban bekebelezett bánási részek tanügyének történetét is fel fogja ölelni. A 449 lapra terjedő munka mind tartalmát, mind előadását illetőleg oly komoly becsű, hogy méltán számíthat a nagyobb műveltségű közönség figyelmére. Ára az I. kötetnek 4 forint.

A magyar ösfglalkozásokról Herman Ottó a múlt év decemberében nagyrészt előadásokat tartott a természettudományi társulat estélyein. Az előadást a társulat most külön füzetben is kiadta. Ára 1 forint. A 79 lapra menő füzet nagyrésze a magyarság házaról, a mezei tanyákról, a falusi építkezésekről, a régi kuriákról szól. Ezekből Herman sok és eredeti tanulságokat von le, s kutatásainak, következtetéseinek eredményei nagy érdeklődésre számíthatnak. A füzetben 61 rajz és két színes kép van.

Történetek az őserdőből. Rudyard Kipling «Jungle book» című híres rajzából egy kötetnyi megjelent magyarul is. Angolból fordította Békési Gyula, bevezetéssel ellátta dr. Pallagi Gyula. Az indiai születésű Kipling egyike most a legnépszerűbb angol íróknak, s egész új világra vezető olvasót, India őserdeibe, a bozótos és mocsaras jungle-be. A természet üdesége és igazsága hatja át leírásait, és történeteit, melyek leginkább vadonokban és vadállatok közt játszanak. A kötet kétszázötvenöt ifjúságnak való olvasmány első sorban, de örömet találja benne minden finom érzés, az étellel teljes világban. Az Athenaeum társulat díszes kiállításban Műhely Károly rajzaival adta ki.

Verne Gyula összes munkái illusztrált kiadásban. A Franklin-Társulatnál Verne Gyula regényeinek füzetes és illusztrált kiadásai közt most jelent meg a népszerű francia író egyik legérdekesebb regénye: *Grant kapitány gyermekei*. Fordította Vértési Arnold; harmadik, egyedül jogosított kiadás, 172 képpel. A regény a füzetes vállalatnak 128—141. számait tölti be, s minden füzet ára 20 kr. A kiadó társulat bekötési táblákat is készített Verne műveihez. Egy-egy ily tábla ára 40 kr.

Az elmekörtán tankönyve, orvosok és jogászok számára. Irta dr. Salgó Jakab, a lipótmезеи elme-gyógyintézet főorvosa, egyetemi magántanár. Második kiadás, melyet a Franklin-társulat bocsát közre. A jeles munka új kiadása jóformán új könyv, annyira bővült. A szerző gazdag klinikai tapasztalatai mellett a tudományak az elmébajokra vonatkozó előhaladását is fölhasználta. Az elmebetegségek törvényszerű szempontból való vizsgálata egészen új fejezete a műnek; az öntudat zavarairól szóló rész is tetemesen bővült. Ára 2 frt 80 kr.

A Nagy Képes Világtörténet, a *Marziali* Henrik szerkesztésében, a Franklin-Társulat és a Révai-Testvérek irodalmi intézetének kiadásában füzetként megjelenő műből a 42-ik füzet most hagyta el a sajtót. Folytatja *Gyomlay Gyulától* a görög művelődés ismertetését, fölve az ótrusk műveltségét is, s megkezdve Róma történetét. A füzet a görög szobrászat több remekét is bemutatja. Az egész munka 12 kötetre terjed; egy kötet ára köve 8 frt, füzetként 30 kr.

Petőfi-album. Az államvasutak északi főműhelyének hazafias munkásterületén, a létesítendő Petőfi-Ház alapja javára október 14-én Petőfi-ünnepélyt rendezett a Vigadó összes termeiben művészek és művésznők közreműködésével. Ebből az alkalomból *Petőfi-Albumot* is adtak ki sok jó emléksoraival, költeményeivel. Ez album jövedelmét szintén a Petőfi-Ház céljaira fordítják. Ára 60 fillér.

Új magyar népdalgyűjtemény. A «Harmonia» zeneműkereskedés kiadásában 103 magyar népdalból álló gyűjtemény jelent meg zongorára (cigánys modorban) vagy énekhangra, Székely Dezso összeállításában, melynek olcsó ára három korona. Ezen gyűjtemény Káldy Hubay, Szentirmay, Erkel Lányi, Bokor, Serly, stb. dalait tartalmazza, melyek eddig gyűjteményes kiadásban nem jelentek meg.

A Barabás-kiállítás. A műcsarnokban e hó 15-ikén nyílt meg a Barabás-kiállítás. Ott terem falain látjuk az úttörő mestertől maradt arcképeket, festve, rajzban, több mint hat évtized híres embereinek és asszonyainak vonásait; aztán életképeket, pompás vízfestményeket. A kiállítást mindjárt megnyitotta után *Wlassics* miniszter is fölkereste, majd *Darányi* földmívelési miniszter. Egy másik, szintén az úttörő korszakban működött festő, *Molnár József* hagyatékából is igen változatos gyűjtemény van a műcsarnokban. A műszeretők ezekből egyházi, történelmi, életképi tárgyakban, tájképekben válogathatnak.

A Barabás-kiállítás jövedelmét a művész sirmelékére fordítják. A látogatásra a tagsági jegyek érvényesek ugyan, de tekintettel a játékos célra, a társulat tagoktól is elfogadják a belépési díjat. A sirmelék javára aláírás ivot is tettek ki a pénztárhoz. *Darányi* miniszter 50 frtot írt alá, helyet hagyva az anyagot, a kik már előbb bejelentették aláírás szándékukat, de még nem tekintették meg személyesen a kiállítást.

Sarah Bernhardt a Magyar Színházban. A híres francia tragika, Sarah Bernhardt e hó 16-ikán kezdte meg vendég szereplését, társulatával együtt a Magyar Színházban. A művésznő már túl van az élet ledőlésén, közeledik a hatvanadik évhez, szépnek pedig roha sem volt nevezhető, de még mindig tud hódítani a színpadon, sőt művésze ide haladtával még öregbedett. Ezúttal a *Kamelias hölgy*-ben,

Sardounak *Tosca* című rémdrámájában és *Hamlet*-ben mutatta be magát. A budapesti közönség *Hamlet*-et nem látta még tőle, tehát ez írt érdeklődött legjobban.

A *Kamelias hölgy* a legkidolgozottabb szerepei közé tartozik, telve a színpad raffineriával. Játéka semmit sem változott azóta, mióta ezt az érzélgős és beteges asszonyt játszotta Budapesten. Hangja is a szívhez szóló, érzelmes hang maradt. Egészen más a borzalmas *Tosca* fékevesztett szenvedélyében és megint más *Hamlet*-ben. Shakespeare hatalmas tragédiájában, a tőprenkő dán királyi szerepében sok színész tett már kísérletet, azt híven, hogy a nagy fájdalom hangját a nő jobban eltalálja. Hanem mindenik bizonyos zavaró pikánságot adott ennek a komor szerepnek. Sarah Bernhardt csak meglelt korbant tett próbát a szereppel, mégis az illúzió hiányos maradt. Meggondoltság, eszesség, finomság, szellem a játéka; szavata kifogástalan; egyes jelenetekben tökéletes s bámulatba ejt, de mégis csak egyes részekért, a mérész vállalkozásért nyer tapsokat. Hamlet szerepébe beleoldadni nem bír s megmarad Sarah Bernhardt. *Hamlet* egyik előadását Klotild főhercegnő is végig nézte, s ott voltak a nézőtérben a fővárosi színház művészei és művésznői is. A művésznő e hó 19-én fejezte be vendég szereplését. Nehány nap múlva a másik híres tragika, az olasz *Duse Eleonóra* lép föl a Népszínházban.

Népszínház. Október 14-ikén *Atmási Tihamér* «Boris» című népszínművet mutatták be a népszínházban. Az érdekes írónak ezúttal nem volt egész sikere. A mese, melyet feldolgozott, nagy indulatokkal háborgat, de az indulatoknak nincs mélyebb forrása, sőt indoka sem. A Boris, a népszínmű hősnője, okos lány, mégis számbavehetően a cselekedetében. Először kosarat ad egy derék kőnének, később férjhez megy hozzá, mikor már mást szeret; mint asszony pedig megöli azt, a kit szeret. Ilyen háborgó lelki indulatokhoz és átváltozásokhoz a népszínmű nagyon szük. Boris először azért utasítja el Kollár erdészt (Szirmai) mert nem szereti. A szülők ezen nagyon szomorkodtak, mert másik leányuk, Julis is boldogtalan. Ezt Váci Pista huszármester bolondította, s mivel nem akarja feleségül venni, Julis a vízbe ugrik. Kimentti szerencsésen egy legény, s most már Boris azon van, hogy Váci Pista és Julis szívét megint összehozza, holott Julis már inkább a megmentője felé hajlik. Boris e közben beleszeret Váci Pistába, azonban nehogy akadály legyen Julis és Pista közt, hirtelen férjhez megy az erdészhez. Pista azért folyton körülte settenkedik, el is akarja szöktetni Borist, de ez egy késsel leszurja, s mikor férje berohan és kéri tőle, mit tett, azt feleli: megöltem, mert szerettem. Ezt a zord történetet a szerző sok vidám jellemezzel, és jól rajzolt alakokkal és több hálás szerepet írt. A főszerepben *Blaha Lujza* ragyogtatta művészetét. A darab komoly szerepet *Szirmai, Vidor és Gazi* Mariska játszották, az epizod szerepeket pedig *Szabó Antal, Siposné, Németh József, Horváth Vincze, Ujvári, Tollagi*.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia okt. 16-iki ülésén melyen *Mahler* Ede vendég fölvásta «II. Rhamzesz és az exodus» című tanulmányát. A fölfedezések között, melyeket jelen századunkban a régi Egyiptom földjén tettek, egyike a legfontosabbaknak a Feinders Petrie által fölfedezett emlékoszlop, mely Mornephtah királynak győzelmi énekét tartalmazza, mert itt egyiptomi emlékek még eddig sehol sem olvasható *Israel* név van följegyezve. Ez a fölirat a kiindulópontja *Mahler* újabb tanulmányainak, a melyeknek eredménye az, hogy az exodus, a kivándorlás II. Rhamzesz alatt és pedig K. e. 1335. évben történt. Ez tökéletesen összhangzik a bibliai adatokkal is, s meg lehet állapítani, hogy a zsidók kivándorlása Egyiptomból egy esztendői napon történt, Nizan 15-ikén, vagyis 1335 márcz. 27-ikén. A felolvasást figyelmesen hallgatták.

A Petőfi-társaság okt. 15-iki fölvásvás ülésén *Batók Lajos* elnökölt.

Dr. *Molnár Géza* vendég dolgozatát «Petőfi a magyar zenében» *Szana* Tamás titkár olvasta föl. Ez értekezés első kritikái és széptani méltatása annak a zenekésznek, melyhez Petőfi költszete szolgáltatva az anyagot és lelkesítést a zeneszerzőknek. — *Torkos László* mutatót be ezután «Hatvani» című tizenkét énekes tréfas költői elbeszéléséből néhány epizódot. Hatvaninak, a debreczeni kollegium e század elején élt professzorának bübbjós mesékkel átszőtt alakját sok vidámsággal állítja elő *Torkos*. A tudós professzornak Aszódi, a rossz szellem a kísérelője s ez vezet őt keresztül 12 éneken át mindenféle kalandon, míg végre Hatvani a házasság boldog révébe jut. Utolsóinak *Pyem* József olvasta föl «A kapitány ur» című novelláját. A zárt ülésben, a mely ezután következett, a Petőfi-házról folyt a szó.

A Fehérköröszt-Egyesület okt. 17-ikén tartotta évi rendes közgyűlést gróf *Teleki Géza* elnöklésével. Az egyesület múlt évi működéséről a másod-elnök, *Tabódy József* kamarás tett jelentést, ki előadta, hogy a vidéken, nevezetesen Kassán, Rimaszombaton, Szombathelyen és Békés-Gyulán állítottak fel fókókat. A múlt évben az egyesület lelenz-házában 160 esecsemőt anyjuk nélkül és 1357 esecsemőt anyjukkal együtt ápoltak. Az egyesület vagyona most 58.487 forint. Az ülés végén *Szell Ignác* belügyminiszteri államtitkárt tiszteletbeli taggá választották.

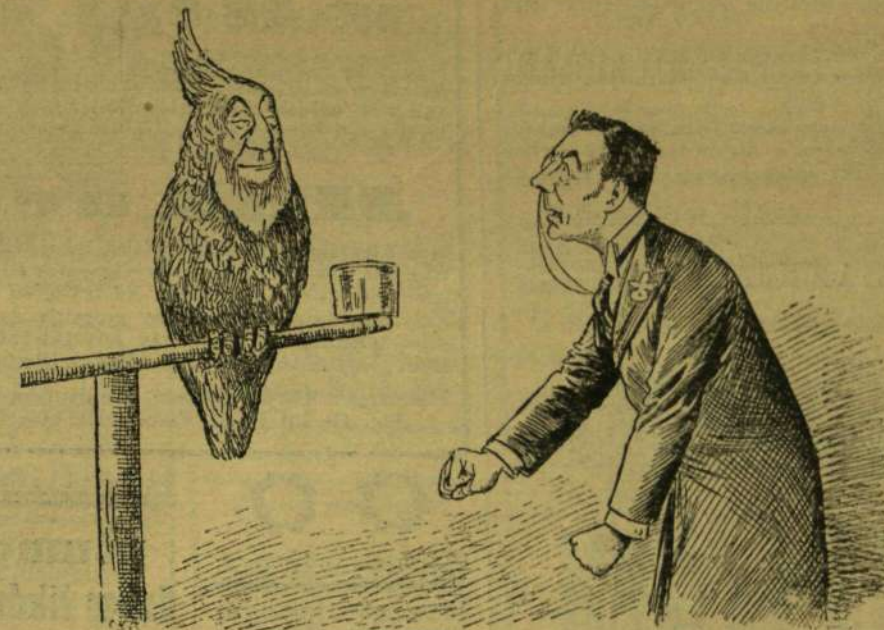
MI UJSÁG?

A király Budapestén. Ő Felsége, ki e hó 15-ikén reggel érkezett Budapestre, s rövid pihenő után már a karmeliták templomának fölszentelésére ment, Gödöllőn tölti a vadászatra alkalmas őszi napokat. Minden hétfőn és csütörtökön azonban bejön a fővárosba, s általános kihallgatásokat ad. Délután 4 órakor, vagy ha udvari ebéd van, este Ő Felsége aztán Gödöllőre utazik. A vadászatokban részt vesz a *toscana nagyherceg* és *Lipót* bajor herceg is. A király elutazásának ideje még nincs meghatározva.

Erzsébet királyné szobra Gödöllőn. *Zala György* szobrász, a ki a gödöllői udvari vadászatokra meghívást kapott, bemutatta őt a királynak Erzsébet királyné szobrának mintáját. Ezt a szobrot Gödöllőn fogja fölállítani a kegyelet, megjelölve azt a helyet, hol a felejtethetlen nagy-asszony oly szívesen időzött gyermekeivel. A szobrász is nem a trón asszonyát, hanem az áldott lelkű nőt ábrázolja a szobron, a mint egy parasztlánnyal beszél, jóságos szeretettel. Erzsébet királyné alakja életnagyságú. Egy vadászabokor alatt kis paraszt lány ül, a ki a királyné megszólított, kezét is fejére teszi, hogy mozdulatában is szeretetet fejezzen ki. A művész a kis falsi lányhoz Mária Valéria főhercegnőnek Harasztiból való játszótársát választotta mintául, a ki azért volt mellette, hogy a kis főhercegnő tökéletesen megtanuljon magyarul. A királynak nagyon tetszett a művész felfogása és a szobor mintája. A jövő ősze már elkészül s az újon újtelt Erzsébet-parkban állítják föl.

A művészi érzék fejlesztése az iskolákban. *Wlassics* közoktatási miniszter a képzőművészetek támogatása és a szépérzék fejlesztése érdekében ismét további elhatározó lépést tett. Elhatározta, hogy az elemi és népiszkolák számára művészi szemléltető képeket festet, a melyek kettős célt szolgálnak: először, hogy a gyermekekben a szépérzékét felkeltse és fejlessze, továbbá, hogy a hazafias érzelmet ápolják. E szép eszme megvalósítása érdekében a miniszter e hó 16-ikára tanácskozást hívott össze, művészeket, tanárokat. Negyven szemléltető képről van szó, melyből 20 történelmi, 12 földrajzi és ethnographiai és 8 irodalmi szakképző jelenezeket ábrázoljon. A nyílt pályázat föltételei és a képek tárgyának megállapítása céljából hívta össze a miniszter az értekezletet.

Wlassics miniszter előadta, hogy művészeti programjának lényeges részét teszi a művészeti érzék fejlesztése a legalsóbb fokon, a nép körében, a népiszkola segítségével. Visszaemlékezve saját diákságára, még a gimnázium falai között sem talált akkor ott-hont a művészet. Nyolcz évi gimnáziumi tanulmányi folyamán a művészetről egy szót sem hallott. A régi iskolának ezt a nagy hibáját kijavítani és már a népiszkolába bevinni a művészet termékeit szemléltető képek alakjában: ezt ismeri el egyik legfőbb törekvésének. Ezután *Halász Ferenc* osztálytanácsos ismertette részletesen a javaslatot és annak kiviteli módjait. Egyelőre 40 kép festésére hirdet pályázatot a miniszter, egyenkint 500 koronával. A megjutalmazott festmények másolatait kiadó útján hozzák forgalomba. A művészek tájékozása céljából az Anglia, Francia- és Németországban használt legjobb képsorozatot megveszi az állam és alkalmas módon gondoskodik kiállításokról. A miniszter szép tervét az értekezlet minden tagja helyeselte, egyszersmind több eszmét vetettek föl. Egyik a színes képek mellett, másik azok ellen szült; többen a kép tárgyát is szorosan meghatároznák a művész számára. A miniszter végül, mint az értekezlet elnöke, összefoglalta a fölmerült eszméket. Jól tudja — ugymond, — hogy sok a nehézség még ezen a téren, a világon azonban minden jót csak a nehézségek szülték, ezért szívesen szembenéz az akadályokkal. Át van hatva az értekezlet

KRÜGER ÉS CHAMBERLAIN. (Humoros angol rajz.)

tárgyának fontosságától. Sőt azt hiszi, hogy ez a legfontosabb és legnagyobb horderejű intézkedés, melyre a közoktatás mezején minisztersége óta épen most készül.

A lánczhid ötvenéves jubileuma. A lánczhidat 1849 nov. 20-kán nyitották meg. Az első állandó hid volt a Dunán, míg most csupán Budapestet négy állandó hid köti össze a budai oldallal, az ötödik most épül. A lánczhid azonban multja történetével és szépségével alkalmasint sokáig megtartja felsőségét. Fél százados jubileumát a magyar mérnök és építész-egyesület úgy üli meg, hogy nov. 20-ikán ünnepi ülést tart. *Zelovich Kornél* ismerteti a hid-építés előzményeit, történetét és bemutatja az építménynek eredeti rajzát. Az ünnepre meghívja az egyesület a kormány tagjait, a főváros képviselőit, *Clark Ádámnak*, a hid építőjének nejét és fiát és *Széchenyi István* fiait. Az egyesület a műnek terjedelmes leírását is ki fogja adni.

Petőfi-ünnep Eperjesen. Az eperjesi Széchenyi-kör emléktáblával jelöli meg *Kerényi Frigyes* házárt, a hol 1845-ben vendégül fogadta *Petőfi Sándort*. Az ünnepélyt okt. 29-ikén tartják. A *Kerényi-ház*on elhelyezett emléktábla fölírata ez lesz: «Ebben a házban szállott meg *Petőfi Sándor Kerényi és Tompa barátainak látogatására 1845 április 4. — május 2-ig az «Erdei lak» költői versenyének idején.»* A tábla leleplezése után megkoszorúzzák az erdei laknál levő emlékoszlopot.

Petőfi-szobor Amerikában. Az Amerikában élő magyarok is kegyelettel ünnepelték meg *Petőfi* halálának fél százados évfordulóját. — A newyorki magyar egyesület és a «*Petőfi Sándor*» nevű magyar munkás-egylet tagjai elhatározták, hogy új hazájukban a nagy költőnek szobrot emelnek. A gyűjtést már meg is indították. A két egyesület felhívást is bocsátott ki ugyancsak a gyűjtés érdekében az összes magyar egyesületekhez és polgárokhoz s reméli, hogy rövid idő alatt meg is lesz a kívánt siker.

Halottak napjára a kerepesi-uti temetőben több új sirmelék állítanak föl. Most helyezték el *Pálffy Albertnek*, a jeles írónak márvány-obelisk sirmelékét is, melyen ez a fölírás olvasható:

«Lelekedett ifjan s szárnyontva honárt és eszményeiért harcolva férfisan. Majd száműzve siratta honát s szabadon hazatérve új munkába fogott s hirdete jót s igazat. És nyugodtan tért a szabad hazaföldre pihenni, s most nyugodtan néz a magas égből alá.»

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: *Pohl Károly*, a szatmári székes-káptalan apátkanonoka, Szatmárott, 85 éves korában. Hosszú ideig munkálkodott mint viski, akasztgatási, bocksói és mármaroszi plébános és főesperes. Tevékenységének sokat köszönhet a mármaroszi tanügy. — *Rimkly Antal*, 48-as honvédfőhadnagy, a budapesti itélőtábla bírja, Garam-Szent-Kereszt községben. Pöltenberg hadosztályában küzdött végig a szabadságharozot, azután sokáig bujdosott. Majd ügyvéd lett, 1869-ben itélőtáblai bírónak nevezték ki Budapestre, itt működött 1891-ig, a mikor nyugalmába vonult. — *Steinbach Antal* Torontálmege tanfelügyelője 63 éves korában. 43 esztendeig működött a közpályán, érdemeket szerzett magának a magyarosítás terén. — *Raff Károly* nyug. itélőtáblai bíró 66 éves korában. Ungvárt. — *Sándor Gábor* 48-as honvédfőhadnagy, Csikszereván. — *Gyűző Imre* tolna-ozorai nyug. közséi jegyző, volt 48-as neimztor-hadnagy, 76 esztendősen korában. — *Helmbold Ferencz*, nyug. hajóskapitány 44 éves korában Budapesten. Holttétét hazaszállították Fehértemplomba. — *Weisz János* Fehértemplom városi tisztelt polgára, a ki 25 éven át volt állandóan városi tanácsos és képviselő, életének 66-ik évében. — *Dr. Kállay Adolf*, karlsbadi ismert fürdőorvos, Bácsban, 60 éves korában. — *Pokorny Lajos* gyógyász, Budapestén 42 éves korában. — *Tóth Gyula*, fővárosi vásárfelügyelő, 38 éves korában. — *Erstein Gyula*, ügyvéd, 48 éves korában, Duna-Adonyban. — *Dr. Nagy Armin*, ügyvéd, a sátoralja-új helyi népbank vezérigazgatója, élt 53-ik évében.

Emden Sarolta, Heine nővére, kit a költő testvérei közül legjobban szeretett, 99 éves korában, Hamburgban, hol szerényen élt. Erzsébet királyné, ki Heinének nagy tisztelője volt, néhány év előtt az öreg asszonyt meglátogatta Hamburgban. Az öreg asszony, hogy a megisztelő látogatást valamiképp meghálálja, összecsomagolta bűtygának hátrahagyott leveleit, kéziratát, s emléklő fölajánlotta a királynének, a ki haláláig megánnál tartotta. Erzsébet királyné halála után a király ez erekléket meleghangú levéllel visszaküldte Heine testvérnek. Elhunytak még: *Sztranyovszky István*, született *Telessy Erzsébet*, 33 éves, Budapestén. — *Rombauer Lajosné*, szül. *Lám Laura* 39 éves korában Lőcsén. — *Ozv. Griszweil Norbertné*, szül. *Simon Terézia*, 70 éves, Budapestén. Az elhunytban *Farkas dr. aligység nagynénjét* gyászolja. — *Bóhm Sámuelné*, szül. *Sattler Janka*, 73 éves, Budapestén. *Kullmann Lajos* fővárosi tanácsos anyósát gyászolja az elhunytban. — *Zsogón Leontine*, *Zsogón Benő* egyetemi tanár és neje, *Hoványi Jolán* héthónapos kis leánykja *Visegrádon*.

Szerkesztői mondanivalók.

Szent-Márton, Zs. E. Hogy a nép «száraz» és «gyújtó» villámot különböztet meg, az meggyelésen alapszik, melynek helyességét a tudomány is elismeri. Tény ugyanis, hogy csakugyan vannak olyan villámok, a melyek nem gyújtanak, de ölnek, — ezek a száraz villámok — mások pedig nem ölnek, de gyújtanak, melyeket tehát helyesen nevez a nép gyújtó villámoknak. A «mennykő» kifejezés is találó, bár ezt tévesen a villáma alkalmazzák. Ugyanis tudvalevőleg évenként sok ezer meteorok hull le a világról földünkre s ezekre vonatkozhatott eredetileg a «mennykő» kifejezés, mely aztán a villám megjelölésére is átszármozott. Egyesek birtokában itt-ott van ilyen «mennykő», melyet valahol szántás, ássá közben találtak s nagy becsben tartanak s különféle daganatok kengetésére orvosszerű használnak. Rendesen szépen kisimított szabályos alakú kövek ezek, melyekről azonban kiderült, hogy a kökorszáki népektől származnak s nem kozmikus eredetűek, hanem leginkább szepertintből vannak kieszolva s az ősnépekől baltául vagy egyéb eszközzel szolgálták.

A vadonban. Elbeszélés. Itt ott jó részletek vannak benne, hanem egészen vége, nagyon is sok benne a kifogásolni való. Fő baja pedig a rossz magyarság, meg a szükség nélkül használt sok idegen szó, melyek aztán a különben eléggé jól kieszelt történetet élvezhetetlenné teszik.

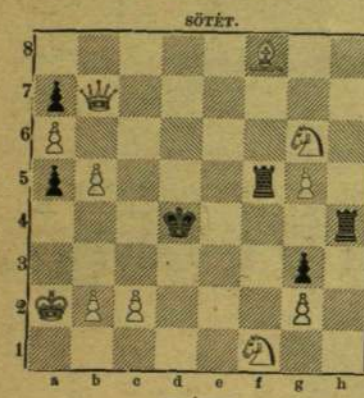
F. I. A «fara» nem személynév volt a régi egyiptomiaknál, hanem a királyok czíme, szószentírti jelentése pedig: magas ház.

Tarított tájon. Bánatos nóták. Inkább csak a magyar rythmus élénk lüktését dícsérhetjük bennök, tartalmuk nagyon kopott.

Arany János. A nagy költő lelke szerzőt csak itt-ott ihlette meg erősebben. A vers csak gyöngye visszhang, átszöve Arany János költeményiből vett reminiscenciákkal.

SAKKJÁTÉK.

2137. számú feladvány. Möller J.-től.

VILGOS.

Vilgós indít s a harmadik lépésre matot mond.

A 2121. sz. feladvány megfejtése Beek N.-től.

Vilgós. Sötét.
1. Hg7-e6 t. sz.
2. Megfelelőleg mat.

A 2122 sz. feladvány megfejtése Corrias A.-től.

Vilgós. Sötét.
1. Hh3-f4 Kd4-e5 (a) 1. Kd4-e3 (b)
2. Va3-d6+ Kc5-d6 2. Hb6-c4+ Kc3-f4
3. Hb6-c4 mat. 3. Fa7-e3 mat.
b. c.
1. ...d3-d2 (c) 1. ...a5-a4
2. Va3-e3+ stb. 2. Va3-b4+ stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács J. — Lipótvári: Hoffbauer A. — Gyula: Nuszbeek S. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 39-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szép szó nyeri meg a szeretetet.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Yese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által felhívott és ajánlott

a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel rendelve lesz. 7523

Húgyhajtó hatása!

Kellemes íz! Könnyen emészthető!

Kapható kószvénykórkezelésben és gyógyszerárakban. A Salvator-forrás igazolására Eperjesen. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Régi

származású viszketeg, bármilyen sömör, bőrkítések, test-, kéz- és lábizzadás ellen, orvosság ajánlatik a valódi Erényi-féle Ichtio-Salictol, mely ezen bajokat a test bármely részén alaposan gyógyítja. Használati utasítással ára 3 korona. 8178

Makacs

osuz, köszvény, derékfájás, nyilalás, hasogatás, szúrás, fraggatás, máj-, lép- és gyomordaganatok ellen csak egy üveg valódi Erényi-féle NERVIN-t, vegyen, mely ezen bajokat gyökeresen gyógyítja. Ára használati utasítással 80 kr. Postán szétküldi: Erényi Béla gyógyszerár Szabadszállás 6. (Pest megye). Főraktárak: Török József, Király-utca 12. sz. Dr. Budai Emil, Városházteri gyógytár.

Képes levelező-lapok

minden jelt sikerült szer-
tj- és egyéb lapok után az eddig
ismert legjobb kivitelben
állíthat.

100 drót 8 frt
300 " 16 " 22 " 500 " 22 " 500 " 22 " 500 " 22 "

Képes Levelező-Lapok a Kád-Szirtalra, Budapest

Ugyanazt megrendeléseket minden esetben megvárjuk, ha az előző számban megrendelt lapok nem érkeztek meg.

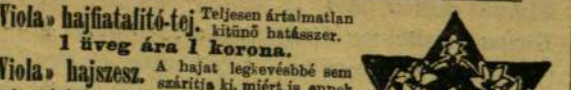
Rumot, finom likőröket

hási használatra hideg úton, minden készlettel nélküli kitűnő minőségben bárki előállíthat.

Kezelési könyv és árlap ingyen. 8422

WATTERICH A. BUDAPEST Dohány-utca 5. sz. Alapítottát 1869.

Dugók, gummitömők borkezelési cikkek.

Kufeke féle

a tej legjobb hozzátéte a betegség megakadályozza és eltávolítja gyermekliszt.

Párisi hajápolási szerek!

Viola hajfajátlító-tej. Teljesen ártalmatlan kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona.

Viola hajszesz. A haját legérősebbé teszi, erősíti ki, mialt is ennek alkalmazásánál a haj törékenysége nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.

Viola Tanno-chin-pomádé. A haj sötétülé kiténő hatású gyógykezelés. 1 tégelynek ára 1 korona.

Viola antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér.

Viola antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér.

GEML-féle gyógyszerárban az Arany Koronában. Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

50 év óta

köszvényeknek öröndenek köhögés, rekedtség, torok és légzési szervek működési zavaráinál a kítűnőnek bizonyult 7823

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

EGGER szodapasztillák

PHOTOGRAPHIA
WOTTITZ VILMOS
BUDAPEST
KIRÁLY-UTCA 30.

PHOTOGRAPHIA
WOTTITZ VILMOS
BUDAPEST
KIRÁLY-UTCA 30.

Horgany, vörös- és sárgaréz cliché előállítás, valamint autotipiai, phototipiai, chemigraphiai, és photographiai, egy helyben, mint vidéki megrendelések jutányos áron pontosan eszközöltelek. 8356

A legszebb, hizott, vágott baromfi

idei stíriai poulard, kappan s naponta a legfrissebb uradalmi lótt vadak nyul, őz, szarvas, fűrj, fogoly, idei fűczán kapható 8161

GÉCZY FERENCZ udvari szállítónál, Budapest, IV., Károly-kaszárnya, Károly-kört, Rostély-utcai kapu.

Kifogástalan ifju arczzint

Őn csak a Kiehlhauser H.-féle Glycerin-Crème Párisi hölgypor és az eisimert jószág szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapest.

Azonkívül kapható minden gyógyszerárban, droguis-tánál és illatszerekkereskedésben. 8295

Vérgyógyászat.

Uj gyógymód! Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend! Még a legsúlyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók

dr. KOVÁCS J. egyet. orvost. hámopata rendelő intézetében. Budapest, V., Váci-kört 18.

A hámopatia, vérgyógyászat különhatástan gyógyhatásának bizonyult asthma, szív- és gyomor-bántalmaknál, szipkéség, köszvény és hólyag-bántalmaknál, súlyos idegbajok (migrén, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.

Egyetlen és legbiztosabb védelem: szőlőkőcs, kezdődő vörösiség és elmozvar ellen. Díjazott levelekre válaszol, meghívásra beletét litogat (vidéken is.) Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.

II év óta kipróbált és biztoshatású gyógyszer-mód.

Kívánata különrendelés.

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, osiko, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb.) Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával.

Magyar levelezés. — Svájcba kétszeres levélbőlyeg ragasztandó. HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

PANZER

Pénzszekrény, tresor és vasipar r.-t. Szabadalmazott új rendszerű tűz- és betörésmentes acélpáncczel pénzszekrények, tresor, safes-deposit, páncczelozók különleges gyára. Különös jó szerkezetű anyakönyv-szekrények kaphatók jutányos áron. 8339

Budapest, Károly-kört 9. sz.

FESTÉK GYÁR

Lakk-kence, építészeti anyagok, vegyszerei cikkek és egyéb különlegességek, gépolajok. 8341

Ujpest, Árpád-út 56. Telefon 13-08.

WOTTITZ MANFRÉD

Budapest, Király-utca 30. — Telefon 13-09.

Hatóságilag engedélyezett végeladás.

GRANICHSTÄDTEN TESTVÉREK ékszerészek, Budapest, IV., Kristóf-tér 2. szám, tisztelttel jelentik, hogy

ékszerek, arany- és ezüst-árak, valamint zseborákból álló nagy raktárunknak hatóságilag engedélyezett végkiürülése megkezdődött. Biztosítva a t. közönséget arról, hogy raktárunkat milyen lezárt állapotban tartjuk, ki, van szerencsénk a n. é. közönséget ezelem meghívni, hogy reális és értékes árak beszerzésére szolgáló, e ritkán kínálkozó alkalmat ne mulasztassa el. 8385

Kiváló tisztelttel Granichstäden Testvérek.

Az üzlethelyiség és annak berendezése 1900 május hó 1-jével eladó.

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló BUTORCSARNOK

VIII., József-kört és Bérkocsis-utca szegletén levő Sváb-féle házban nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készleten tart, dua választékban, kiváló minőségű butorokat, 8383

ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből. Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készítő asztalos mesterektől jó butorokat jutányos áron készen venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó kiállítását is.

Fényképfölvételek

műteremben és házon kívül, épületek, tájképek, interieur, gyártelepek, állatok stb. Sokszorosító műintézet. Tervek sokszorosítása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén cinkografiai munkálatok jutányos áron elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképezési műintézete által 8404

Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KESLLER-féle MAGDA-HAJKENŐCS

dermatológiai-terapeutikus alapon nyugró összetételűl fogva az elismert legjobb szer korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.

MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövekedést előmozdítja és mint kitűnő óvszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknek is használatra legjobban ajánlható. 1 tégely ára 3 korona. — Főszétküldési raktár: KESSLER REZSO-nél gyógyszerész GYERTYAMOS, (Torontál vármegye). Raktár: Budapest, Török József, Király-utca 12. sz. Dr. Egger Váci-kört 17. 8325

A női szépség

Most érkeztek meg Keletről, Perzsiából, Smyrnából a legpartabb és legexquisitabb szényegyek, portierek és függönyök, imaszönyegek, futó-, szalon-, ebédlő-szönyegek és díszítő tárgyak óriási választékban.

!! Nem kiabáló, nem szédélgesi vásárló !! Minden vett áru valódiságúrt elvállalja a kezessegét a 80 év óta fennálló hírnevess, szolid és elsőrangú szényegáru-cég: Joannovits Döme

IV., Váci-utca 2. (Városház-tér sarok.) Alapított 1820. évben.

Valód erdélyi pokróczok (kézimunka) padlószönyegeknek, ablakvédőknek stb. mindentféle színben és nagyságban, valamint minden a szakmába vágó tárgyak a legnagyobb választékban és legelősebb árakon vásárolhatók. 8436

Szépség és egészség.

Korunk fonyaválaja az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a vasas chinabor

1 üveg 1 frt 20 kr, 5 üveg franko küldve 6 frt. Szerrelt van készítő és minden hasonnevű készítmények között a legjobb választás és vasat tartalmazza.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon. Kapható Budapest: 8400 Török József gyógytár, arál és minden magyarorsz. gyógyszerárakban.

JUNO-KENŐCS

A világ legkiválóbb szere a női szépség fenntartására és emelésére a Minden eddig ismert szépségért fülmul, a mellett tökéletesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan távolítja el a bőr mindenem tisztáltságát, mint: himlőlelyet, szimpot, májfolot, persennékét (vimméri), bőrtálatat (míttesser), pikkelykítetet, bőrhámlást, napégést, arcvereséget stb. A bőr érosségét és durvaságát megszünteli, s rövid használat után hóhérszerű, hársnyvímát teszi. Egy l. sz. tégely ára használati utasítással még finomabb és hatásosabb 30 kr. Juno-kenőcs II. számú mint az I. számú. Használati ényu történet mint az I. számúnál van előírva, csakogy a folyékony Juno szappan használható hozzá. — Ára 2 korona (1 frt).

-vis — kéz és arcavíz ára 50 kr. -puder, fehér, rózsás és krémesszínű 1 db. 50 kr. -fogpórá szappan nőr. alaktörésben szappan nél-fogpóráviz, egy üveg 30 kr. (1 db 50 kr.) -szappan, 1 darab 30 kr. -szappan, folyékony, egy üveg 40 kr.

Juno-hajfestőszer. (Chromatone de Juno.) A legjobb és egyszerűsámmal teljesen ártalmatlan szer az új hajfestéshez. Ez szerrel festett haj (bajusz, szakál, szemöldök) színt, mely sin a természetes hajszíntől még nem különbözthető, állandóan megtartja. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem ártalmas teljesen ki van zárva. Véel alkalmazható a kívánt árnyalat (szőke, barna vagy fekete) kerendő. Egy tok kimerítő használati utasítással együtt 4 korona (2 frt). 8406

A legkiválóbb és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszűnik! amerikai fogcsoppek alkalmazása folytán. Ezen fogcsoppek a legjobb szer mindenemű fogfájás ellen, akár odvas vagy lyukas foglól, akár meghúllás folytán (fogszegély) származik. Bámulatos gyors hatás! Egy üveg esetétél is használati utasítással 30 fillér (45 kr) 60 kr előzetes bekiűdés ellenében ajánlatos és bérmentve. — Fenti szerek nagyszériú hatását az elismerő és közönsé levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedül készítése a hírneves Juno készítményeknek BANTLER ÖDÖN Temesvár, Király-utca 4. Naponta szétküldés postálva.

Logjobb és leghirvevesebb pipere holgypor: a

La VELOUTINE 7985

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERESZ

PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort vassal igyanak

1/2 liter ára 1 ft 20 kr.
1/2 liter ára 2 ft 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás íté, a miért a gyermekek is igen szívesen isznak.
Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni. 8014

A női szépség

emelésre, tökéletesítésre és fenntartásra legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyszeres és színtelen készítmény a

Margit Crème 8290

Rövid idő alatt szünteti szepit, májfoltot, pattanást, bőrpírást (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kismintja a ráncokat és himlőhelyeket még koros egyéneknek is. Öde bájós arczsínit tökéletesíti. Ára 50 kr., nagy 1 forint.

Margit Holgypor 40 kr. színtelen.
Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.

Főraktár: **Török József** gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

Nizeti Hattyn-erme 1 kor. 20 fl.
Nizeti Hattyn-szappan 80 fillér.
Nizeti Hattyn-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legkiválóbb bőrpépítő szere. Szép, májfolt és az arczból minden nem tisztáltsági feltétlen és biztos elmulasztására. Egyedül készítője Dr. **Buzáth Mártonné** gyógyszerháza H. Szigetén. - Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerháza, Király-utca 12. 8301

A modern vegyészeti hatalmas haladása és az előbbi származó számtalan cosmeticus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált

Dr. Lengyel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot

elnyomni, a legjobb bizonyították tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szepítőszertől van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján preparáltak és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső kármját lassankint lehántja és ez által az alsó tisztított bőr fiatal szinben és üdőségben jön napvilágra, megszüntet mindennemű kiütést, szepit, vörös foltokat és anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen eloszlatja és az arcbőrnek üde és egésséges színt kölcsönöz. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 ft 50 kr.

A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengyel Frigyes-féle

Benzoé szappan

ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére **Török József** gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. 8309

Ara 1 liter 1 forint 40 krajczár.

KWIZDA FELE Restitutionsfluid

18 évi óta udvari istállóban, a nagyobb katonai és polgári istállóban használatban, nagyobb fáradságos előbbi és utáni erősbbítésre, rángatózásnál, az idegek megerőseítésére stb. A lovakat az időmúlásnál kiváló tevékenységre képesíti. Valódi csak a fenti végjellyel, kapható Ausztria Magyarország összes gyógyszerárban és drogeriáiban. Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. szám. 8170

Franz Joh. Kwizda os. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kérésre gyógyszerésznél Kornsburg, Bécs mellett

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat és fehérenemű raktárában. **parja** 1.50

Budapest, IV., Koronahereg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.

Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkek dús választékban kaphatók.

Kerttyük és nyakkendők.

Palais hajfijító

használatával a megöszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a rubaneműt foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajszálakat erősíti és hajfelelekeknek korhadás elleni conserválásra alkalmas. Egy üveg ára 1 ft. Főraktár Budapest: **Petri Ottó** gyógyszerháza, L. Attila-körút 47. Kapható: **Vácsi-körút 66. sz., Nádor-utca 3. és Király-utca 36. szám** alatti gyógyszerárban is. 8190

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hossza során át kipróbált kitűnő szer mindennemű épületgomba gyökere és birtok károsítására, különösen padlók és házfedeleknek korhadás elleni conserválására. Egy kilogramm „Marmatia“ 10-14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kilogramm tartalmazó postálada csomagolási és használati utasítással 2 ft. - 50 kg-oson felül mennyiségben esetekben csomagolva mértékszámunkat 40 ft. (4 kg-nál kevesebb nem küldjük). Egész épületek gombamentesítését megsegítésére szívesen látjuk a jótállással eszközölni. A „MARMATIA“ utasítást, vagy a pénz adóságot beklüldése mellett egyedül kapható és megrendelhető

Kávy János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

Formosa a plastikai orthopédiának (test. egyenesítés) legkiválóbb vívmánya

Kiegyengetés acél és vattirozás nélkül! Magas vállak, csipők és ferdele nőtt hátaik kiegyesítésére ugy urak, mint hölgyek részére. Egyenestartók, műfüzők Scoliosis nál, járó és támgépek coritisnál Hensing rendszere alapján, műkezeket, műlábakat, haskötőket stb. stb. jótállás mellett készíti

Keleti J. orthopédiai műintézet Budapest, IV., Koronahereg-utca 17

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 8379

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB A RÉTHY FÉLE Pemetefücsukorka

Ara 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.

RÉTHY BÉLA gyógyszer. B.-Csaba.

MINDENÜTT KAPHATÓ

1. érfünk csak Réthy-féle.

Patyi Testvérek Bator-áruháza.

Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannonia szálló mellett.

Nagy választék, kizárólag szállár hazai gyártmányú szatos és saját készítményű kárpitozott-butorokból, minden versenyt és hirdettelt árukat felülmúló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, menyasszonyi kelengyék és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak.

Tévedés elkerülése végett szegünk és címünkre figyelni kérjük. Díszes butor-album 1 ft beküldése mellett bérmentve küldetnek meg. 8214

The Berlitz School of Languages Erzsébet-körút 15. II. jobbra.

Francia, angol, olasz, magyar, német, román nyelvek rendszeres tanítása, esetleg spanyol, orosz és cseh nyelvekben, felülteknek az illető nemzetiségű tanárok által Berlitz módszerrel. Az első leckeértől fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csupán csak azt hallja. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Fordítók szolgálnak.

Apold az ifjuságot!

CZERNY-féle Tanningene 8270

a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan **HAJFESTŐSZER**

haj- és szakál-, valamint szemöldökfestésre, melyek a leggyorsabb módon, már egyszeri használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes szőke, barna vagy fekete természetesen színt, mely sem szappannal való tróskálással, sem a szőrtelenítés meg nem fakul. Ára 2 ft 50 kr.

ANTON J. CZERNY, BÉCS,

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerháznál Király-utca 12., további minden gyógyszerárban, drogeriáiban és parfümeriáiban. Székiutad utasítást. Megrendelések oly helyről, hol szőrtelenítők nincsen, fenti czégek egyikéhez intézendők. - Prospektus ingyen

A NAGY KRACHI!

New-York és Londonban nem hímelték meg az európai szárazföldet sem a szűz egy nagy ezüstáru-nyári indította érele magán, hogy az egész készletet csak a munkáért egy kis kárpótlás ellenében eladja. En fel vagyok hatalmasra ezen megbízást teljesíteni, miért is csupán 6 ft 60 kr-ért küldöm a következő tárgyakat:

- 6 db legfin. asztal-nyári pengével
- 6 db amer. szabad. ezüsttűvel egy dbból
- 6 db evőkanalat
- 12 db kávékanalat
- 1 db levestorókanalat
- 1 db tejszókanalat
- 2 db tojás-szervet
- 6 db angol Victoria-tálcát
- 2 db pam. asztal-gyertyatartó
- 1 db teasszervet
- 1 igen hatáson csukorszervet

44 db összesen csak 6 ft 60 kr. Az összes felül 44 tárgy azaz 91 db 40 ft-ba kerül és most ezen minimális árért, 6 ft 60 kr-ért, kaphatók. Az amerikai szabad. ezüst egy teljesen fehér fém, mely színt színt 25 éven át megtartja, miért is jótálva lesz. Legjobb bizonyítékul, hogy ezen hirdetés után nem csakis 200 ezennel nyilvánosan kötelezen magam, kifogás nélkül, mindenkin, a kinek az áru meg nem felel a pénzt visszafizetném. Senki ne mulassa el a kedvező alkalomt ezen remek garnitúrát megszerzésén, a mely különösen ajánlatos jobb háztartásoknak és gyönyörű menyegzői és alkalmi ajándéknak.

Kapható **HIRSCHBERG A-nál** szabadalmazott amerikai ezüsttűvel áruház Bécs, II., Rembrandtstrasse 19/A.

Szétküldés a vidékre utánvétellel, vagy az öszve előleges beküldése mellett. - Tisztító-por hozzá 10 kr. Csupán az itt látható ved-jezzel valódi. (Egyes-évi ár.)

Kivonat az elismerő levelekből:

„A küldeményt ve'tem, nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeményt 6 ft 60 kr-ért. Köszönet. Bányász Bárdi 6. sz.”

A küldeményt megkaptam, nagyon megfőlel. Gaál, 1898 szept. 1. Chotek (Gadens-C. grófné)

A készletet megkaptam, igen meg vagyok elégedve, kérek nagyobb küldeményt. Budapest, II., Fő-utca 7. Paikerl Alois Jr. dr. és kir. katona-orvos, stb. stb.

Tisztelettel felkérem a hirdetést és általam már két rendbe megrendelt evőszerveteket postafordultával újonnan megküldeni. Keresztes Sándor, főszolgabíró. Krasz Sövény-m. Rozovics.

A női szépség

fontartására és emelésére a legkiválóbb szer:

Cornelia-arczkenőcs 7706

(börvény által védve).

mely az arcznak üde, megfőlelően tiszta, fiatalos színt kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet. Kitűnő szer: májfoltok, szepit, pattanások, pórszések (mitesszer), túlvörös arcz és a bőr minden tisztáltságra ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vaktó fehérré teszi. Egy kis üvegely ára 1 korona. Egy nagy üvegely ára 2 korona. - Ezen közkedvelt szer kapható:

LESZKOVÁČ MILETA

„KORONA“ című gyógyszerházaiban

O-Verbászon (Bácska), 150.

Postai megrendelésnél 5000 pouderek, szappanok és illatszerek hozzáomagolására ajánlatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerháza, Király-utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerháza Váci-körút 17.

44. SZÁM. 1899. BUDAPEST, OKTÓBER 29. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és / egész évre 12 ft / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt / félévre - 6 / Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** / egész évre 8 ft / félévre - 4 / Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** / egész évre 5. - / félévre - 2.50 / Külföldi előfizetőkhez a postailag meghatározott vitellől is eszolandó.

HALOTTAK EMLÉKE.

A mikor az őszi szél végig süvit a zörgő bokrok közt és sárga levelek jelzik az útja nyomát, önkéntelen az elmulás gondolata lép meg mindnyájunk lelkét. A hervadás ideje mélabús érzéseket fakaszt, emlékezésünk visszazáll a múltba és félkeresi sírban porladó kedveseinket. Ez az érzés a forrásra a kegyelet lép meg ünnepének, a halottak napjának. A temetőben újra hantolják, virágokkal, koszorúkkal, lámpásokkal ékesítik a sírokat. A mauzoleumok, díszsírhelyek gyászpompát öltenek, de a szegények besüppedt sírjain is ott ég a magányos kis mécses é napon.

A temetők külső képén érdekesen tükröződik vissza egy-egy népek érzelm- és gondolatvilága. A legszebb temetők Olaszországban vannak, a művészet őshazájában, a hol valóságos szoborcsarnokok. A leghíresebbek a génuai és a milánói temetők, a melyeket oly remek szobrok, domborművek és műemlékek ékesítenek, hogy beillenének bármely nemzet múzeumába. Gyönyörű síremlékekkel van tele a párisi Père Lachaise-temető is, a hol a világtörténelemnek oly sok szereplője pihen.

A főváros nagy temetője, a kerepesi-úti temető, szintén egyike a legszebb sírkerteknek. Bent fekszik a városban, melynek zajgó életével különös elentében áll a halottak csöndes birodalma. Ennek a temetőnek az idei halottak

napján jubileumi ünnepe van: alapításának félszázados évfordulója. A kerepesi-úti temetőt a nemzeti megpróbáltatások nehéz napjaiban, 1849-ben hasították ki a főváros határából. Akkortájt sokallották ki a főváros óriási területet és ime, fél század múltán a roppant temetőben alig van már üres hely, pedig már több más nagy temetője is van a fővárosnak.

A lefolyt ötven év alatt rendkívüli aratása volt Budapest a halálnak. Pusztító járványok ismételtlen megtizedelték a főváros lakosságát és gyorsan szaporodtak a sírok. Fél század alatt körülbelül négyszázezer embert temettek el a kerepesi-úti temetőben.

A kerepesi-úti temető a mi nemzeti pantheonunk. Újabbkori történelmünknek kimagasló

HALOTTAK NAPJA BUDAPESTEN A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN. Örsz Lajos rajza.